

Distinctio quadragesimaprima.

Sicut autem queri-

mus etc. Sic magister inquit de causa predestinationis, puta verum aliam aptitudinem causalem ex parte predestinati vel reprobati fuerit quam aspiciat deus hunc predestinavit et illum reprobavit. Et dividit in duas partes. Quia primo inquit an predestinatio vel reprobatio causentur ex humanorum meritorum bonitate vel malicia. Secundo incidit quod verum divina prescientia mutet ex creaturarum mutabilitate. ibi. Preterea considerari oportet. Primum in tres. Nam primo circa illam inquisitionem suam intentionem exprimit. Secundo a sua intentione quandam opinionem excludit. Et tertio errores quorundam hereticorum infringit. Secunda ibi. Opinari sunt etc. Tercia ibi. Multi etc. Itaque secunda dividit in tres partes. Nam illam opinionem excludendo primo magister ponit quod ex prescientia meritorum electio dei non provenit. Secundo in contrarium objicit. Et tertio obiectum solvit. Secunda ibi. His tamen adversari Tercia ibi. Sed quid intelligere voluerit.

Sequitur illa pars. Multi vero. Et dividit in duas partes. Nam primo magister contra hereticam opinionem ostendit. quod nec predestinatio nec reprobatio causantur ex meritis de facto procedentibus. Secundo ostendit quod bonorum meritorum ad predestinationem. et malorum ad reprobationem non est equalis respectus. Secunda ibi. Sed querit. Sequitur illa pars. Preterea considerari oportet. Et dividit in tres partes. Quia primo movet questionem de scientia et prescientia indistincte. Secundo videt quantum ad illud quod petitur ex parte prescientie. Tertio quantum ad illud quod querit ex parte prescientie. Secunda ibi. De prescientia primum respondemus. Tercia ibi. De scientia autem dicimus etc. Circa hanc distinctionem quero.

Verum reprobatio possit impediri peccatis sanctorum. Et videtur quod sic. Quia illud quod est primum unum oppositorum. hoc est peccatum alterum. maxime si talia sint opposita immediate. scilicet predestinatio et reprobatio sunt opposita immediate. quia sine omni medio omnes homines vel sunt predestinati vel reprobati. et predestinatio inuoluntate peccatorum sanctorum. ut dicitur b. Aug. si reprobatio impediri poterit peccatis sanctorum. Contra. in inferno nulla est redemptio. ut legitur Job. xv. si reprobatus est in infernum ordinatus. etc. Quia magister in illa. xli.

di. inquit de causa reprobationis et predestinationis, id primo videndum est de causa reprobationis. Secundo de causa predestinationis. Tertio utrum predestinatio inuoluntate possit peccatis sanctorum. Quarto utrum reprobatio impediri possit peccatis sanctorum.

Quatuor ad primum

articulum de causa reprobationis videtur esse dicendum quod ipsi reprobationis possumus assignare causas. Quia ad penam eternam nullus ordinatur a iusto iudice sine precognitione cause. sed reprobatus a deo est iustus iudex est ad penam eternam deputatus seu ordinatus. etc. Hec autem causa ex parte reprobatorum duplex potest assignari. scilicet quod reprobati ab hoc seculo recedentes in duplici statu esse videntur. Quidam enim sunt in statu adultorum. quidam in statu puulorum. Quatuor ad adultos causa reprobationis dici potest malus usus liberi arbitrii usque ad finem vite ipsi duraturus ab eterno a deo prescitus. Unde quia deus scit ab eterno tale hominem in fine vite sue ab uti suo libero arbitrio. ideo a tali homine in futurum diuine gratie sua temeritate finaliter resistere. deus ab eterno decreuit suam gratiam finaliter subtrahere. et a gloria eterne beatitudinis rationem inabiliorem reprobare. Quatuor autem ad puulos ab seculo sacro baptismatis recedentes causa reprobationis dici potest ineptitudo seu inhabilitas ad recipiendum influxum gratie diuine ab eterno a deo precognita. quod ipsi puniunt vel ex causa naturali. puta quia ex naturali sua complexionem cito moriuntur quod baptizari non possunt. vel ex causa voluntaria voluntate tamen aliena. puta quia nascuntur vel nutriuntur ab infidelibus qui eos nolunt baptizare. Est enim imaginandum in isto proposito. quod sicut sol radios ubique diffundit. et quantum in se est homini diffusionem omnia illuminat. si tamen aliqua huiusmodi diffusio radiis obicibus ponitur. illa tenebrosa manebit. sic deus solem gratie spiritualis quantum est ex parte sue bonitatis omnino facit super bonos et malos. quia quantum est ex parte sue bonitatis ipse ne minime vult perire. sed magis vult omnes homines saluos fieri. et ad agnitionem veritatis venire. i. ad Thimoth. ij. Quia tamen est ipse in aliis quibus ab eterno preiudicium obicem resistit huiusmodi gratie diffuse modo predicto. id tales modo quo dicitur est a deo dicitur reprobati.

Et quia causa reprobationis ipsorum adultorum reducitur illo modo in actuales et propriam culpam ipsorum. reprobatio autem puulorum non reducitur in ipsorum propriam culpam. ideo adulti re-

Contra tho
ma 7 Egi.

boni aut mali egissent. fm electione nō ex opi
bus dictū est. Jacob dilexi. esau aut odio ha
bui. Et ibidē dicit. Qui vult misereri. 7 quez
vult indurat. Et ponit ap̄lus ibidē exemplū
de figulo. qui de eadē massa facit vasa honoris
7 contumelie. put sibi placet. His nō obsta
tibus potest argui contra communē opinionē sic.

1 Si abiqz causa se tenente ex parte hominuz
deus vnū ordinaret ad gloria. 7 alium ad pe
nam ab eterno. tūc deus esset acceptor p̄sona
rum. falsitas p̄sequētis patet Actuū. x. Lō
sequētia p̄bat. qz ille videt eē acceptor p̄sona
rum. q̄ duobus exītibz equalibus vni dat
quod alteri denegat. P. deus est diues i mi
serēdia fm apl̄m. sed si reprobarer aliquē sine
causa. tunc in tali actu nihil misericōdie appare
ret. ergo rē. P. ap̄lus ad Romāos. viij. ait
3 Quos p̄sciuit. hos p̄destinavit. ergo p̄sciētia
alicuius tenētis ex p̄te p̄destinati videt fuisse
4 cā vel ratio p̄destinatōis P. amb. i glo. ad
Ro. ix. sup̄ illo verbo. miserēbor cui miserēbor
dicit. id ē misericōdiaz illi dabo quē p̄scio toto cor
5 de reuerter ad me. Itē. b. Aug. lxxxiij. qō
nū. q. lxxviij. ait. Deus cui vult misereri. 7 quē
vult indurat. p̄ hoc tamē dei bonitas iniusta
eē non potest. venit em̄ de occultissimis meri
tis. forte dicit q̄ Aug. aut sibi contradicere.
vel oportet dicere q̄ illā auctoritatez p̄ aliam
renocavit. Nam Aug. in li. de p̄destinatione
sic ait. Nō quia futuros nos eē tales p̄sciuit.
ideo elegit. sed vt essemus tales p̄ ipsaz electi
onē gratie sue qua gratificauit nos in dilecto
filio suo. Et i eodem li. ait. Taceat humana
lingua. nec p̄sus in p̄destinatione d̄ meritis
extollat. diuine em̄ volūtatis est hoc donuz.
nō humane fragilitatis meritū Respōdeo
6 q̄ Aug. i prima auctoritate loquit de merito
large. quod dicit meritū aliquo mō d̄gruo
In alijs aut sequētibz loquit de merito pprie
dicto. puta de condigno. Et ideo hic nec ē re
7 nocatio nec contradictio. sed equiuocatio P
nō videt bñ dicitur q̄ p̄ generali causa repro
bationis assignat isti doctores reluctantiā di
uine iusticie. quia nullus iustus index p̄ se in
tendit iusticiam punitiuā. sed tm̄ ex sup̄posi
tione p̄mibilis culpe. Sed deus nō potest eē
iniustus. 7 iusticia que reluctet i reprobari seu
damnat. est iusticia maxime punitiua 7 vin
dicatiua. ergo reluctantiā talis iusticie nō po
test deus p̄ se 7 finaliter i actu reprobatōis in
tendere. sed p̄sciaz mali 7 demeritorij vsus libe
ri arbitrij p̄pter quā deus talem iusticiā decre
uit exercere. P. illud nō debet poni p̄cise p̄

Instantia

Solutio.

pter reluctantiā diuine iusticie. sine quo diuina
iusticia sufficēter pōt reluctere. sed dato q̄ nul
lus eēt reprobatuz adhuc i solis electis dei iu
sticia sufficēter relucteret. iuxta illud apl̄i. ij.
Thimo. iij. De reliquo reposita ē mihi coro
na iusticie. quā reddet mihi i illū die iustus
index. g. rē. P. si deus solū p̄ libito volūta
ris aliquē reprobarer. tūc deus eēt crudelis et
iniustus. q̄ns ē impossibile. ḡ impossibile vū
det eē illud antecēdēs positū p̄ istos doctores.
Lōsequētia p̄z. qz ois ille q̄ sine alia rōe q̄ so
lū p̄pter libitū volūtatis aliquā creaturaz ca
pacē rōnis 7 experientie deputat ad eternam et
horribilissimā penā. ille vtiqz videt eē crude
lis. 7 p̄ q̄ns iniustus. Et p̄ hoc etiā patz q̄
exempla nō sunt ad p̄positū. Quia p̄tes ma
terie vel lapides nō hnt experientiam boni vel
mali. honoris vel contumelie. qualem experie
tiam constat hoies habere Et ideo licet illud
quod dicitū est de lapidibus 7 de materia fieri
possit absqz iniuria 7 crudelitatis nota. absqz
tamē his fieri nō potest q̄ homo ordinē vel
deputet ad eternam penam. nō habēdo respē
ctum ad aliqua sua de merita. sed solū antecē
do voluntatē 7 libitū deputatis. Illud etiā
quod inducūt de patrefamilias. qui dedit p̄
ut voluit. q̄suis locum habeat loquēdo de p̄
destinatis. tamē de reprobatuz loquēdo p̄
tus nō habet locū. qz in gratuitis absqz p̄ciū
dicio cuiuscūqz pōt dari 7 plus 7 minus pio
volūtate distribuētis. nō autē in inferēdis pe
nis. ergo rē. Ad primā ergo rationē dicit
dum ad maiorē. q̄ q̄suis tempale vt tempale
est nō possit eē ratio eterni. tamen tempale vt
eternaliter a deo conceptū seu p̄scitū. potest
esse ratio aliquo mō motiua quare de ab eter
no decreuit aliquid fieri in tempe. Ad secū
dam dicendū q̄ bonus vsus liberi arbitrij po
test dupl̄r intelligi. Uno modo vt est merito
rius vite eterne de condigno vel etiam de d̄gruo
fm pp̄inquā dispositionē vl̄ motionē ad gra
tiam gratū facientē. de qua motionē dicit in
fra distinctōe. v. r. xxviij. secūdi libri. Secū
do potest accipi bonus vsus liberi arbitrij pe
nes bonitatē morū. in quā bonitatē potest ho
mo ex puris naturalibus. De qua em̄ boni
tate scripserūt p̄hi morales. Primo ergo mō
accipiēdo bonitatē vsus liberi arbitrij. tūc mi
nor est vera. Secundo mō accipiēdo h̄mōi
bonitatē minor nō est vera. quia nō oportet il
lam bonitatē reducere in sup̄naturale princi
piū. sed sufficit ad eam p̄sequendā bona p̄sue
tudo homis p̄supposita p̄muni 7 vniuersali

Ratio ad
exempla.

Solutio
rōnū.

Ad
Adz

dei influentia. Et de hac bonitate locutus sum supra
 us. id argumentum non est ad propositum. Ad terci-
 am dicitur quod gratia dei non potest habere causam meritoriam
 de digno. quia tunc gratia non esset gratia. tamen gratia
 potest habere causam de congruo meritoriam. Et quis
 forte alicui illud videatur abusu suum. tamen de communi
 doctrina istorum doctorum necessario sequitur. quia
 ipsi dicunt quod licet homo prius quam habeat caritatem et
 gratiam gratiam facientem non possit mereri vitam eter-
 nam de digno. potest tamen de congruo. Ad finem illos
 eosdem doctores gloriavit eterne gratia summata
 Ex quibus sequitur quod non habes gratiam potest me-
 reri de congruo gratiam summam. et per prius con-
 uenienter et sine abusione dici potest quod non habes
 gratiam potest mereri de congruo gratiam inchoatam pu-
 ta gratiam venie de qua procedit predictum argumē-
 tum. Ad quartam dicendum. quod quis non ex opi-
 bus tunc factis dictum fuerit a deo. Jacob dilexi
 elau autem odio habui. tamen hoc dicere potuit de
 us motum aliquo modo accipiendo ex opibus i-
 futurum faciendis.

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad 7

Ad 8

Ad 9

Ad 10

ordinavit. ut mediante eis hi per quibus orat
 gratiam consequantur in presenti et gloria in futuro. Et
 illa est intentio beati Dionysii. iij. de diuinitate. ubi per
 plures similitudines hoc declarat. quas ad prius
 causam breuitatis obmitto. Et per hoc patet ad prius
 maius instans. quia glo. non loquitur ibi de predestina-
 tione in se. sed in ordine ad executionem. Ad se-
 cundam dicendum quod non fuit intentio mee dicere
 quod predestinatio finem se et simpliciter habeat causam i-
 creatura. quia tunc diuinitatem propositum seu diuinitatem volun-
 tatis esset causata a creatura. sed tamen voluit et vo-
 lo dicere. quod aliquid se tenens ex parte creature. ut est
 a deo ab eterno preceptum potest esse ratio quare diuinitatem
 propositum seu diuinitatem voluntatis transeat super aliquo
 homine complacenter. et taliter ut ad vitam predesti-
 nationis eternam. et illud ut dictum est in executione po-
 test iuuari peribus sanctorum. Juxta quod ait. b. Au-
 gustinus. in libro de bono perseverantie. Si non dum sunt
 vocati per illis ut vocentur oremus. fortassis enim sic
 predestinati sunt ut non nisi orationibus procedant.

Ad 1. istam
tiam;
Ad 2

Quantum ad terci

um articulum. verum predestinatio iuuari possit per-
 bus sanctorum. est sciendum quod predestinatio potest
 dupliciter accipi. Uno modo finem se. Alio modo quantum
 ad suum effectum. Et finem hoc ponit duas conclusi-
 ones. Prima est quod predestinatio finem se consi-
 derata non potest iuuari peribus sanctorum. Quia
 quod est effectus predestinationis hoc non iuuat per
 destinationem sumptam finem se. sed per se sanctorum
 qui sunt per predestinationem sunt effectus predestinati-
 onis. ordinantur enim de hoc quod tales sancti per ta-
 libus predestinatis debeat deprecari. et cetera. For-
 te dicitur quod illud sit contra glo. super illo verbo Gen.
 xxxv. De precatus est Isaac dominum pro uxore sua. eo
 quod esset sterilis. Qui exaudivit eum. et dedit ei con-
 ceptum Rebekce. Dicit enim ibi glossa. In Isaac
 ac facta est promissio. sed sanctorum peribus
 adiuvanda est dei predestinatio. Per illud quod
 causatur a creatura. hoc potest iuuari per crea-
 turam. sed tu superius dixisti quod predestinatio
 habet causam ex parte predestinati. ergo etc. Sz
 per solutionem illarum et similiarum obiectionum ponit
 secundam conclusionem. quod predestinatio quantum ad execu-
 tionem et suorum effectuum in eis positum potest iuuari
 peribus sanctorum. Quia sicut deus in productione
 rerum naturalium sepe unum effectum ponit in eis me-
 diate alio. sic in supernaturalibus quibus unum effe-
 ctum ordinat per executionem alterius. Et sic orationes
 sanctorum iuuant predestinationem quantum ad executi-
 onem sui effectus. quia ad hoc homini orationes deus

Quantum ad quar

tum articulum. verum reprobatio impediri possit
 peribus sanctorum. est advertendum quod ille articulus
 non immerito redditur dubius propter scripta ali-
 quorum sanctorum. Legitur enim in li. dialogorum beati
 Gregorii. quod per orationes sancti Gregorii Traiani im-
 pator liberatus fuerit de inferno ad agendam penitentiam
 Et de sancta Ottilia virgine. cuius reliquie habentur in
 partibus alemanie in diocesi argentinensi. quod tunc
 legit. fleuit et oravit pro anima patris sui ad dominum.
 vique deus animam illam de inferno liberauit.

Et forte propter hec et his similia ortum habuit
 error egyptiorum dicentium. quod virtutes sunt
 orationes sanctorum quod immutatur diuinitatem propositum
 tamen in tantum quod deus propter homini orationes quibus il-
 lud dimittit quod facere decreuit. Propter
 hec igitur est advertendum. quod sicut iudices huma-
 ni in suis iudiciis dupliciter vtuntur sententia. quarum pri-
 ma dicitur sententia interlocutoria. alia sententia diffinitiva.
 Prima sententia est mutabilis. quia sepius in iudicio
 dicio accidit quod per illa parte cadit sententia diffinitiva
 ultra quam parte ante ceciderat sententia interlocuto-
 ria. Alia autem est simpliciter irrevocabilis et immu-
 tabilis ante iudicem qui tulit eam. Sic metapho-
 rice loquendo ille due sententie quibus preferuntur a deo
 Unum cum dominus dixit ad Ionam prophetam. Adhuc
 quadraginta dies et Ninive subvertetur. illa sententia
 non fuit simpliciter diffinitiva. quia reuocabilis erat.
 Erat enim quasi conditionalis. puta hac adiecta
 conditione. si conuersi non fuerint de peccatis. et quia condi-
 tionalis sententia non tenet non stare conditione. id est Ni-

Article 4

nine nō fuit subuerfa. quia habitatores eius egerunt pñiam. Sñia hō lara p̄ puez p̄ vita cui⁹ orauit Dauid. ij. Reg. xij. q̄si filis esse uir et aliquo mō sine diffinitue. qz dñs non ex auduit p̄ces dauid. Lū igit reprobatio uideatur esse quasi quedā snia dei dici p̄t qz tales q̄ ad p̄ces sc̄toꝝ sunt liberati. nō fuerūt ultima te z diffinitue reprobati. sed q̄si dditionali ter z interlocutorie. Et fm̄ hoc circa illū ar ticulū p̄nt poni due dclusiones Prima qz si sumit reprobatio p̄ interlocutoria snia. tūc impediri p̄t. hoc est mutari p̄t p̄abus san/ctorū. Quia iudicis snia nō excludēs oēm re fensionē et p̄motionē eius qui sniatus est nō est immutabilis. z p̄sequēs impedibilis. v̄l p̄ uia defensionis. puta allegādo p̄ cā melius qz hactenus fuit allegatū. vel p̄ uia supplica tionis. puta qz amici sui p̄abus placāt iudi cē. Sed reprobatio illo p̄mo mō sumpra est snia nō excludēs oēm defensionē z p̄motioēz ipsius sniati. ergo zc. Secūda dclusio esse p̄t. qz reprobatio secūdo mō accepta nequa/ qz ē impedibilis q̄buscūqz p̄abus. Quia qd̄ irruocabiliter sniatus est a sapiētissimo z om̄i potēte iudice. hoc p̄abus quibuscūqz immu tari vel impediri nō p̄t. sed secūdo mō acci piēdo reprobationē reproba tus ē irruocabi liter puta diffinitue sniatus a sapiētissimo et om̄ipotēte iudice. ergo zc. Quia tñ am̄iter loquimur de reprobatoe isto sc̄do mō. ido ab solute loquendo meli⁹ dicit qz reprobatio nō p̄t impediri p̄abus sc̄toꝝ. Ad argumētū p̄n cipale dōm qz maior nō est uera. nisi loquēdo de opposit. put h̄nt fieri circa idē subiectū sin gulare Ex hoc em̄ qz p̄mouet calor i forte. nō sequit qz impediatur frigus i Platone. et illud quod ē p̄motiuū caloris i forte. nō oportet qz sit impeditiuū frigiditatis i Platone. licet h̄nt sit impeditiuū frigiditatis i forte. Et qz p̄destia tio z reprobatio p̄pue dicta nō h̄nt idē ec̄ cir ca idē subiectū seu suppositū numero. ideo ar gumentū non ē ad p̄positū.

Lōdo 1

Lōdo 2

Ad argu mētū p̄nci pale.

Distinctio quadragesimasecunda z quadragesimatercia.

Nunc de omni potētia dei. Postqz mgr̄ determi nauit de dei sc̄ia. hic incipit tracta re de dei potētia. Et diuidit i tres pres. Nā p̄ mo māifestat potētia dei ex opeꝝ entitate Se cūdo ex opeꝝ q̄ntitate. Et tercio ex opeꝝ boni

tate. Sc̄da incipit dist. xliij. ibi. Quidaz tñ de suo. Tercia dist. xliij. ibi. Nūc illud re stat. P̄ua i duas. Nāz p̄mo magister mouet h̄ac questionē. utz deus dicat oipotēs p̄pter hoc qz oia p̄t. vel pro tāto qz p̄t oia q̄ uult. z tenet p̄tē p̄mā. Sc̄do obijcit p̄tra eā. ibi. Sed querit. Et hec i duas. Quia p̄mo obij cit rōne. Sc̄do auctoritate. ibi Ex quibusdā tñ. P̄ua i duas Nā p̄mo ponit h̄moi obie ctōes. Sc̄do addit vnū notabile ex quo p̄nt trahi multaz obiectionū solutōnes. ibi. Dic diligēter. P̄ua in tres. fm̄ qz triplicē addu cit obiectionē. quaz cuiuslibet adijgit solutōz Sc̄da ibi. Sed sunt alia quedā. Tercia ibi. Sūt z alia. Sequit illa ps. Ex quibusdāz tñ. Et diuidit i tres p̄tes. nā p̄mo auctōꝝ arguit Sc̄do quō auctoritates sint intelligēde oñ dit z exponit. Tercio p̄tra h̄moi expositiones obijcit z soluit. Sc̄da ibi. Sed ad hec. Tex cia ibi. Sed forte dices. Sequit distinctio xliij. Quidā tñ de suo. Et ztinuari p̄t ad p̄ cedētia sic. Postqz mgr̄ ostēdit qd̄ deus p̄t referēdo dei potētia ad opeꝝ quidditate. hic mgr̄ uult ostēdere qz deus plura p̄t facere qz facit referēdo dei potētia ad opeꝝ multitudine z quātitatē. Et ē intēno mgr̄ retellere vnā falsam opinionē. q̄ posuit qz deus nō p̄t face re alia qz ea q̄ facit. Dimidit igit ista ps i tres p̄tes. Quia p̄mo mgr̄ recitat h̄moi falsā opu nionē. Sc̄do adijgit istius opinionis argu mentationē seu p̄bationē. Et tercio ponit ue ritatis determinationē. Secūda ibi. Nō p̄ test deus zc. Tercia ibi. Fateamur itaqz deū. Secūda habet septē pres. fm̄ qz septē p̄ ista opinione adducūt ratiōes. Secūda ibi. Ad dūt quoqz. Tercia ibi. Adijciunt q̄qz. Quar ta ibi. Ipsi aut addūt. Quinta ibi. Itē aliud adijgit. Sexta ibi. His aut zc. Septima ibi. Idē in libro p̄fessionū. Querit istaz p̄ tuū septē diuidit i duas pres fm̄ qz mgr̄ p̄mo ponit istius opinionis rationē. Scūdo ad dit immediate suaz r̄sponstionē. Et pres pa tet. Circa istas duas distinctōes qro h̄ac questionē.

Vtrū i deo sit potētia p̄pue dicta Et uidet qz nō. Quia sicut se h̄z simplex ad zpositionē. sic se h̄z oim̄o pur⁹ actus ad potētia. sed simplr̄ simplex ex cludit oēs zpositionē. q̄ de⁹ cū sit pur⁹ act⁹. ut p̄z. xij. metaph. excludit oēm potētia. Lō tra. om̄e qd̄ elicit aliquā opationē hoc p̄t di cere eā. sed de⁹ intelligit z uult. ut p̄z. x. ethi. z xij. metaph. z generat z creat. ut p̄z fide. cartholi

ca. g potest intelligere velle generare z creare. Lu igit no sit posse sine potetia ergo i deo p/ pue erit potetia. Dic pmo videdu est vtz i deo sit potetia. Scdo vtz in deo sint plu res potetie. Et hoc qtu ad ista. xliij. distinctioz

Quatus ad primuz

articulu. vtz i deo sit potetia. dico q duplex e potetia. vt pz. v. meth. vna. s. actiua. z alia pas siua. Passiua nullo mo e i deo. Pumo qz repugnat oimode simplicitati. Scdo qz re pugt purissime actualitati. Tercio qz repugt pfecte libertati. Quarto qz repugnat clarissi me intellectualitati. Quinto qz repugnat omi no independeti entitati. Sed de est oino sim plex. pur'acr'. sime libertatis. clarissime intel lectualitatis. z oimode independetis entitatis vt pz. xij. meth. g zc. Sz potetia actiua p fecillime repit i deo. Quia qnto i aliq vniut plures roes factiue. tato ipm e potenti'. Pro pter hoc em sol potetior e omi corpe inferiori qz plures roes factiue repiunt i sole. Sz fm pmen. xij. meth. omis forme z pportioes q in potetia sut i pma materia. sut i actu in pumo motore. Sut etiā in eo sicut in arte summa. vt pz ibide p eundē omē. z p sequēs sunt i deo sicut roes factiue. g zc. P. illud quod importat pfectionē simplr est deo attribuen dū. sed potetia actiua e hmoi. qz vni quodqz pfectius e ex virtuali ptenetia qua pōt ad sui similitudinē alterū pducere. qd pprie rei cōue nit ex sua potetia actiua. P. quāto aliqd e formalius tāto pstantior est i eo potetia acti ua. Un qz ignis ceteris elemētis e formalior ideo ceteris est actiuor. Sed omnibz entibz deus e formalior. Nā fm Dama. li. ij. ca. iij. Omne quod ad deū ppat respectu eius gros sum et materiale inuenit Sed forte dicit aliqs q tal' potetia actiua quā ponis i deo. vl e sp pūcta actui. vel nō est sp pūcta actui. Il la patet. qz in ptradictione oppositis nō e da re mediuz. Sed nec sic nec sic. Quia si est sp cōiūcta actui. tūc creature fuissent ab eterno. Si nō. cū potentia pfiat p actū. diuina po tetia eo tpe quo nō esset actui pūcta esset im pfecta. Respōde q diuina potentia sp est actui pūcta. cū idē sit realiter qd actus suus Ad pbationē dico q ex creaturaz emanatōe

nō resultat i deo aliqs nou' actus. nec ei' po tentia pūngit alicui actui cui ab eterno non fuit pūcta. licet alicui respectui ratiōis pū gat cui an nō fuit pūcta. fm q terminat de pen dentiam actualē creature quaz ab eterno non terminauit.

Quantus ad secun

dum articulu vtz i deo sint plures potetie. di cendū q vna e potentia rei realr. Quia potē tie sparsē i agētibz inferioribz sunt vnū i agē tibz superioribz. sed deus e supior oim. g nulla potēt eē i deo realis potētie multitudō. g zc. P. omē qd agit p multas putes e reduci bile in agēs p vnā. Sed de' cū sit agēs pmū nō est reducibilis i aliud agens. Maior pty p Dyo. xij. de di. no. vbi dicit. q ois multitu do ptiapat aliqliter vno. Et eadē snia ponit i pma ppositiōe pcli. P. vbi potetia agen tis est idē qd essentia agentis. si eēntia e vna. z potetia est vna. sed potetia dei est idē qd eēn tia dei. z essentia sua est vna tm. igitur z po tetia sua est vna tm. P. i deo est vna magni tudo. g vna potetia. pntia patet. qz deus nō e magnus mole sed virtute. et magnitudo ei' idē est qd virt' eius siue potetia ei'. Ancedēs ponit Aug. v. de tri. ca. viij. Sz forte dicit aliqs q deus vere intelligit aliq q tm nō vult. ergo aliud est intelligere dei. z aliud velle dei. z p psequens alia est potentia intellectiua. et alia volitiua. Ancedēs patet. qz deus intelli git omne flagitiū pctōz. cū iudex debeat eē cō sciuz de crimine qd punie z iudicat. Sed cō sequētia patet. qz de his q sunt realiter idē nō pnt extrema ptradictōis sil' verificari. Ad illud pty solutio p dicta supius disti. vi. vbi tractauit de attributis. Est tm aduertendū q quilibet catholicus habet pcedere q extre ma ptradictionis ad minus in diuis verificē tur de eadē re penitus in distincta ex natura rei sed tm modo variata fm modū significandiz seu etiā fm modū se habendi. Nā deus et rei tas dnt solū i mō significādi. z tm ista e vera deus generat. vt patuit supius. z illa est falsa veritas generat. vt pz ex determinatōe vl'is cō cilij. extra de summa trini. z fi. ca. Itē essen tia existens in patre. z eadē diuina essentia exi stens in filio nullo mō realiter nec formaliter ex natura rei differt a seipsa. z tamen eadē eēn tia vt est in patre nō est cōicata. z vt est in fi lio est cōicata. Ex qbz etiāz apparet q oia argumenta sup data sup hmoi ptradictioni/

Articls 2

Instantia

Solutio

nec legislatorē cogentē supra se habet. Alia est necessitas immobilitatis: q̄ communiter dicitur necessitas immutabilitatis. puta si aliquis ita diligeret iusticiā. et unquam eēt inclinatus ad eius exercitiū q̄ nō posset resilire ab opibz iusticie. Et illa necessitas sine iusticie immutabilitas si deo attribuitur hoc potest eē duplī. Uno modo q̄ h̄mōi immutabilitas iusticie attribuat deo propter meritoꝝ nostroz exigentiā. Et sic quis deo dicitur q̄ nūq̄ iustī. iuxta illud apli. ij. Thim. iij. De reliquo deo reposita ē mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diē iustī iudex. tñ nra merita attendendo deus nihil opat ex necessitate iusticie. Quia si seru⁹ nō potest de necessitate iusticie dñm suū constituere debitorē. multo minus creatura creatorē potest facere debitorē. Qui. n. nō potest sufficēter soluere qd̄ tenet. ille nō potest debitorē constituere cum cui tenet. Sed dñs et parētibz nō possum⁹ equiuales reddere. vt ait Aris. viij. ethic. ḡ. Et illud videt in nuere saluatori enāgī. dicens discipul. Quā feceritis oīa q̄ p̄cepta sūt vobis. dicit. fecim⁹ qd̄ iussisti. sed serui inutiles sum⁹. Alio modo talis immutabilitas iusticie potest intelligi deo p̄uenire nō propter meritoꝝ nostroz exigentiā sed propter sue diuine bonitatis decētiā. Et illud adhuc duplī. Uno modo accipiēdo decētiā simpliciter absolute. Alio modo accipiēdo decētiā p̄nūciā p̄nti rez ordine. Primo modo oīa q̄ de⁹ facit opat ex necessitate iusticie. q̄ nihil potest deus facere qd̄ nō deceat suā bonitatē. Sed secundo modo de⁹ nihil facit ex necessitate iusticie. q̄ ordinē totius vniuersi deus potest p̄ libito volūtatis immutare. et p̄ oīs illud idē quod nūc ē in decēs mutato rez ordine fieret decēs. et cōuerso. Propter qd̄ diuine bonitatis decētia nullā necessitatē iusticie h̄re videt respectu istius ordinis quē videm⁹. nec respectu cuiuscūq̄ alterius ordinis vniuersi. eo q̄ quilibet talium ordinū deus mutare possit quicūq̄ voluerit. forte dicit. Omne qd̄ fit sine iusticia ab agente volūtario. hoc videt eē iniustū. sed de⁹ nō potest facere iniustū. q̄ tūc peccaret. ergo deus nihil potest facere sine iusticia. et p̄ oīs omne quod facit ex necessitate iusticie facit. Respon. deo q̄ deus nūq̄ facit aliquid sine iusticia. q̄ nunq̄ facit aliquid sine decētia bonitatis sue. et sine rectitudine voluntatis sue. et ideo deus nunq̄ potest facere aliquid iniustum vel iniūdecens. quia volūtas sua tribuit rebus decētiā et iusticiā. et ideo quicquid deus facit et vult. hoc est decēs et iustū. Propter quod ansel. p̄ sologion. ij. ait ipsi deo. Illud solū iniustū

Instantia

Solutio.

est quod vis. iniustū quod nō vis. Ad argumentū principale dicendū. q̄ quis maior sit vera de potētia passiuā. tamē falsa est de potētia actiuā de qua loquimur i p̄posito. Nā quis purus actus excludat potētiā passiūā que derogat actualitati. sicut cōpositio simplicitati. tamen nō excludit potētiā actiuā. q̄a potētia actiuā i nullo penitus derogat actualitati.

Ad p̄ncipale argumētum.

Distinctio quadagesimaquarta.

Nunc illud re

stat discutien. dic. Dic m̄gr tractat de potētia dei p̄ comparatiōez ad creaturaz bonitatē. Et diuidit ista distinctio in tres ptes. fm̄ q̄ tres mouent quēstōes. Quaz prima est. vtz deus potest aliqd̄ melius facere q̄ facit. Secūda vtz alio modo vel meliori modo q̄ facit. Tercia vtz de⁹ semp̄ potest oīe quod oliz potuit. Secūda ps̄ incipit ibi. Post hec considerandū. Tercia ibi. Preterea queri solet. Prima i duas. Nā p̄mo quorundā errorē recitat. Secūdo h̄mōi errorē reprobat et veritatē determinat. ibi. Verū hic ab eis. Sequit̄ illa pars. Post hec considerandū. Et diuidit in duas. Nā primo mouet quēstionē. Secūdo respōdet p̄ quādam distinctiōē. ibi. Si modus opatiōis sequit̄ illa pars. Preterea queri solet. Et diuidit in tres ptes. Nam primo circa illaz quēstionē tāgit quandā falsam opiniōē. Secūdo rīdet fm̄ suam p̄p̄riā intētiōē. Et tercio p̄ dictoz epilogatōem confirmat suā r̄sionē. Secūda ibi. Ad quod dicim⁹. Tercia ibi. Fateamur. Dic quero h̄c quēstionē.

Vtz deus totum vniuersum potest facere melius. Videtur q̄ non. Quia illud quod meli⁹ cogitari nō potest hoc nō potest fieri melius. sed isto vniuerso iam facto nō potest cōcipi melius. ergo. Maior patet. Nā p̄ simile maiore probat Ansel. q̄ deus ē summe p̄fectus. q̄ deus ē quo maius cogitari nō potest. Minor patet p̄ Aug. in de libero arbitrio. vbi sic ait. Quicquid vera ratione melius tibi occurrit. scias deum fecisse bonoz oīm conditorē. Contra omni finito potest fieri additio. sed totum vniuersum est quid finitū. ergo. Dic quattuor sunt vidēda. Primo vtz virtute diuina aliqua ps̄ vniuersi possit fieri melior. Secūdo vtz in infinitū p̄cedendo quacūq̄ creatura data

Ad p̄ncipale argumētum. Dicitur q̄ quis maior sit vera de potētia passiuā. tamē falsa est de potētia actiuā de qua loquimur i p̄posito. Nā quis purus actus excludat potētiā passiūā que derogat actualitati. sicut cōpositio simplicitati. tamen nō excludit potētiā actiuā. q̄a potētia actiuā i nullo penitus derogat actualitati.

deus semp possit facere pfectiozem. Tercio de eo quod queritur. Quarto vtruz deus possit facere aliud vniuersuz illo vniuerso manente.

Quātur ad primuz

vtruz virtute diuina aliqua pars vniuersi possit fieri melior, est aduertendū q rem fieri meliore potest intelligi dupliciter. Uno modo qstum ad pfectiones naturales. Alio modo qstum ad pfectiones accidentales. Dic po no duas conclusiones. Prima ē q deus rez creatā pot facere meliore qstū ad pfectōes accidētales ipsa remanēte realiter eadē. Quia illud qd pot natura hoc deo nō debet negari sed manente eadem re fm eētiaz suam natura facit eā magis pfectam fm gradus accidētalium pfectionū. ergo rē. Maior manifesta est de se. Minor pz. qz hō infirm⁹ qnqz sit naturaliter sanus. r minus san⁹ magis sanus. r sic de alijs. P. b. Aug. sup. Gen. ait. Potuit de⁹ facere hoies q nec peccare vellet nec peccare posset. sed nulli dubiū qn talis homo eēt pfectior hoie q vult r potest peccare. ergo rē.

2 P. si creatura nō posset fieri melior. aut hoc esset pro tanto quia deus nō posset plus dare de pfectione. aut quia creatura nō plus posset recipere. Nō primū. quia etiā miserrimo homini deus potest dare intuitiua visiones sue essentie. vt in plogo illius primi libri pbauit. Nec obstat secundū. quia deus qui est auctor creature pot eius capacitate augere. ergo rē.

3 Sed contra illud sunt quidā heretici quos tangit magister in ista. xliij. distinctione. Et potest eorū error probari sic. Beatus Augustinus contra Maximinū hereticū ait. Si pater posset filium suum pducere meliore r nō faceret tūc inuidus esset. Sic arguunt isti a simili. Si deus posset aliquam creaturam facere meliorem r nō faceret tunc inuidus esset. sed deus nō potest esse inuidus. vt patet. i. metaphis. 2. ce. ergo rē.

2 P. Plato fertur dixisse q optimi est optima adducere. Et illud idē dicit beatus Dionysius. Sed optimo nihil potest esse melius. et deus est optimus. ergo nihil potest fieri melius eo quod itaz de facto deus produxit. P. causa producēs effectū fm totam suam virtutē seu potentia. nō potest hōi effectum pducere meliore. deus producit quēlibet suum effectū tota sua potentia seu virtute Maior patet. Minor pbatur. Quia quādo virtus pducētis est simpliciter simplex. tunc

quicquid ab eo pducitur hoc fm totam suaz virtutē producit. Sed virtus diuina cuz sit purus actus est simpliciter simplex. ergo rē.

Alia multa motiua quibz illa erronea opinio probauit q deus non possit facere alia q ea que fecit. r q nō potuit nō facere ea que fecit. adducit magister in lra distinctione prima pcedente. r respondet ad ea. ideo ad pre sens illa nō adduco. Sed hec opinio erronea est. vt dixi. Quia sicut post hanc vitā deus bonis homibus dabit dotes glorificationis corpis r anime. sic cum eisdez dotibus posset hominē creare si vellet. quo facto nulli dubium q talis homo melior esset q homo natus de muliere qui breui viuens tempe repletur multis miserijs. Ad primū ergo dicendū q nō est simile. quia naturalis dei filius nascēdo caput diuinā naturaz q naturaliter sibi a patre generante cōicitur. r p seqns omnis pfectio sibi iure debetur. sed creatura pducit in limitata natura a deo libere r volūtate r nō naturaliter. r p sequens sibi nō debet pfectio nisi tanta quāta placuerit volūtati diuine. Et ideo inuidus fuisset pater diuinus si filio ab eo naturaliter genito nō cōicasset omnē pfectionē. qz si subtrahit ab aliquo quod iure sibi debet hoc p inuidiam subtrahitur. Sed ex hoc nō debet dici inuidus ipse deus si nō dederit creature illud qd libere pot dare si voluerit. Ad scdm dicendū q Plato r Dionysius. intendit p illa verba extolliciam dei respectu ceterorū agentiu que nō pnt tam bona pducere sicut deus potest. Ipse enī produxit non solum res corporales. verum etiaz produxit substantias sepatas. que sunt optime inter creaturas. quas nullum aliud agēs potest producere fm veritatē. quous Auzena circa hoc errauerit. vt patebit in secūdo libro. Sic igitur intelligēdo maiore nō debet inferri conclusio que inferit. quia hec debet esse conclusio. q cetera agentia non possunt producere meliora q agens diuinum. Potest etiā dici q optimū ponitur ibi pro valde bono. quia fm grāmaticos suplatiuus quādo qz idē est quod suus positiuus cū hoc aduerbio valde. Et sic minor est falsa. Quia plura possunt dici valde bona. quorū tamē vnuz est melius altero. Unde dicitur Gen. i. Uidit deus cuncta que fecerat. et erant valde bona. Et tamen nulli dubium quā homo erat melior q lapis. Ad tertium dicendum.

Contra errorem.

Solutio Ad 1

Ad 2

Ad 3

in illa quod no vis... Hinc illud... Erro:...

q̄ agēs faciat vltimū de conatu. et illo mō ma
ior est vera. sed mior est falsa. quia cū deus sit
infinite virtutis in vigore. ergo in p̄ductōne
nullius p̄ducti existeris finite p̄fectionis p̄
ducit quantū potest fm̄ totū suūz conatum.
Alio mō q̄ h̄mōi agens agat fm̄ virtutē rea
liter simplicē et indivisibilez. habentē tamen i
se vnitissime et absq̄z omni reali diuisione om
niū virtualū gradū multitudinē. Et sic q̄z
uis minor sit vera. tamen maior est falsa. ma
xime si agens huiusmodi agit libere et nō ex
necessitate nature. quia q̄uis h̄mōi agens a
gat tota sua virtute. i. nō agat fm̄ partē realez
sue virtutis. eo q̄ virtus sua nō habeat partē
et partē. tamē p̄pter sui libertatē nō producit
quantū potest. sed quantūz vult. vti em̄ sua
virtuali continētia prout sibi placet. **Se**
cunda cōclusio est. q̄ deus nō potest rem cre
atā facere meliōrē quārum ad gradū essentia
lem. ita tamē q̄ res maneat eadem que prius
fuerat an̄ talis gradus additionē. **Dec** cōdu
sio potest p̄bari sic. quia mutata specifica rei
differētia nō manet ipsa res. sed p̄ additiōem
bonitatis eēntialis mutat̄ specifica rei differē
tia. ergo et. **Probat** minor. quia vt patz̄ diui
sive descēdēdo a genere generalissimo vsq̄z ad
species specialissimas. semp̄ ab vltimo gradū
eēntiali ipsius rei accipit̄ differētia que est cō
stitutiua speciei. **Maior** etiā patz̄. q̄ fm̄ por
phiriū differētia accidēntialis facit alteratum.
sed differētia substantialis facit aliud. Et hec
videt̄ eē intentio phi. viij. metaph. vbi diffiniti
onē rei compat̄ numero. q̄ sicut qualibet vni
tate addita vel remota numerus mutat̄ speci
em. sic quacūq̄ differētia substantiali addita
vel remota res mutat̄ diffinitionē. et p̄ conse
quens speciē.

Articls 2 **Quantūz ad secun**

dū principale. vtrū in infinitū p̄cedēdo qua
cūq̄ creatura data deus semp̄ possit facere p̄
fectiōrē. dico q̄ loquēdo de potentia dei abso
luta. tūc qualibet creatura actu p̄ducta deus
potest in infinitū semp̄ nobiliōrē et p̄fectiōrēz
p̄ducere. Quia si deus hoc nō posset. hoc es
set pro tanto. quia implicaret̄ cōtradictio. sed
nulla in proposito implicat̄ cōtradictio. et
go et. **Maior** est nota ex. vi. ethicozū vbi di
cit. **Hoc** solo priuat̄ deus. ingenita facere que
vtrūq̄ facta sunt. **Hoc** exponit̄ a cōmentatore
et doctoribus. id ē p̄tradictoria simul verifica
ri. **Minor** p̄bo. q̄ si implicaret̄ p̄tradictio.

vel hoc eēt ex parte dei producētis. vel ex par
te creature p̄ducte. **Nō** primū. q̄ sicut dicit
Arist. ideo deus dicit̄ omnipotēs. q̄ ei⁹ pos
se nō pōt inuenire nō posse. **Nec** scdm̄. quia
ois creatura actu posita in eētē finite p̄fectio
nis. igit̄ si addit̄ sibi aliqua finita p̄fectio. per
hoc nō efficitur infinita. quia finitū additūz
finito nō facit totum infinitū. et p̄ consequēs
creatura vltērius producta capiēns p̄fectio
nē p̄cedētis creature vna cum illa finita p̄fe
ctione addita. p̄ h̄mōi additionē nō ponetur
extra limites creature. nec eius esse implica
bit nō esse. et eodem modo arguet̄ de creatura
secūdo producta cū finita p̄fectione addita.
et sic in infinitū. quia semp̄ creatura actu pro
ducta erit finita in p̄fectione. cuz nō claudat
in se nisi p̄fectionē p̄cedentis creature que est
finita. et p̄fectōem sup̄additam que similis est
finita. **Nec** videt̄ eē intentio beati Dionisiij
in de diuis nomibz. vbi creaturas a deo proce
dentes assimilat̄ numeris. et deū vnitati. **Mo**
do planūz est q̄ p̄fectione numerali p̄cedunt
numeri in infinitū. et tamē quilibet numerus
actu acceptus est finitus. cum nō claudat in
se nisi numerū p̄prie p̄cedentē. et vnitatem
additā. que ambo sunt finita. sic eodez modo
in p̄posito et. **P.** idē Dionisius in. viij. 2
de diuis nomibus ait. **Deus** est infinite vir
tutis. eo q̄ simpliciter potest̄ infinite infinitas
alias ab existentibus virtutes producere.

P. potētia dei est infinita et simpliciter illi
mitata. ergo vltra omnē creaturā productaz
semp̄ poterit producere p̄fectiōrē. **Antecēdēns**
patet̄ questioe p̄xima p̄cedēte. **Probo** conse
quentiā. quia omnis creatura cū de facto fue
rit producta sit finite p̄fectiōis. vt patet̄ ex iā
dictis. igit̄ si vltra quamlibet creaturā produ
ctam deus nō posset producere p̄fectiōrē. tūc
infinita dei potētia esset̄ limitata ad finitūz
effectum. eo q̄ non posset aliquid vltra ipsūz.
et infinita dei virtus esset̄ adequata p̄ effectūz
finitū. que omnia vident̄ impossibilia. **Con**
sequētia patet. q̄ tūc intelligit̄ potētia limita
ta. qm̄ nō potest̄ trāscendere aliquē limitatūz
effectū. et tūc intelligit̄ virt⁹ adequata quādo
potētia nō pōt in maiōrē effectū. q̄ virtus est
vltimū de potētia. vt dicit̄ i de celo 2 mū. **Et**
hec videt̄ eē intentio beati Aug. xij. de ciuita
dei. ca. xvij. vbi ait̄ diuinā sapientiaz incom
p̄rehensibili cōp̄hensio ē sic omnia incom
p̄rehensibilia cōp̄hendere. vt quecūq̄z
noua et dissimilia consequētia p̄cedētibus
si semp̄ facere vellet̄ inordinata et improuisa

cognitionis. quibus nunquam tenet in effectu. sic tenet.

Ad probationem cum dicitur quod talis creatura tantum excederet aliam creaturam quantum excedit eam de? nego. Ad probationem cum dicitur quod non est maior excessus excessu infinito. illa est falsa. Primum enim esse plures excessus infiniti quorum tamen unus est maior alio. Nam linea unius palmi excedit punctum in infinitum. cum sine omni proportione excedat eum. et tamen insanus mente videret qui diceret quod linee mille palmorum vel linea infinita non plus excedat punctum quam linea unius palmi. Et cum addit quod talis creatura esset eque perfecta sicut deus. nego. Nam homo creatura in infinitum deficeret a perfectione divina. Nam omnem suam perfectionem haberet talis creatura participative et dependenter. deus autem omnem suam perfectionem habet essentialiter et penitus independenter.

Ad 2

Ad secundum dicendum quod omnes clauderentur infra decem predicamenta. Ad probationem dicendum quod licet quantum ad species quod actu sunt per intellectum finitum possit fieri relatio a genere generalissimo usque ad singulas species specialissimas. tamen a nullo intellectu finito hoc fieri potest quantum ad species que sunt in potentia. Unde ait commentator. h. metaph. quod vult perinet sub se res infinitas non actu sed potentia. Quod dicitur commentatoris et si fortasse posset habere dubium aliquod de potentia que est circa divinam potentiam. tamen de potentia dei que in infinite infinitas virtutes alias ab existentibus potest producere. ut superius allegavi ex dictis Dionysii.

Instantia

Solutio.

Ad 3

Si nulli catholico debet esse dubium. Forte dicitur quod commentator intelligit de rebus in divinis et non de rebus specie differentiibus de quibus ad prius loquimur. Respondetur quod etiam specierum in finitate in potentia videtur ponere commentator. Nam in tractatu de sensu et sensato commentator ait. quod colores medij possunt esse infiniti. modo planum est quod colores medij ab invicem differunt specie. Ad tertium dicendum quod unitas dupliciter potest considerari. Uno modo formaliter alio modo virtualiter. Primo modo excludit numerum. ideo accedendo ad unitatem finitum processus numerorum. Secundo modo includit omnem numerum. et ideo sic accedendo ad unitatem nunquam finitur processus numerorum. Et illo secundo modo secundum Dionysium. deus assimilatur unitati. ergo argumentum bene intellectum magis est per conclusionem quam per sui contra eam. Ad quartum dicendum quod maior potest negari. quod in numeris videtur esse essentialis ordo. cum semper sequens numerus presupponat precedentem. et tamen in numeris est processus in infinitum. Et ideo patet in figuris et proportionibus et relationibus dictis modo numeri. in quibus

Ad 4

omnibus est processus in infinitum. et comprehensa in his sicut species univarsi. Potest etiam dici ad maiorem quod non est necesse centrale ordinem esse nisi inter ea que actu sunt. quod illa proprie sunt ad invicem compabilia que reale et actualiter habent entitatem. modo ita est quod species univarsi que actu sunt ille finite sunt. Ad quintum dicendum quod licet creatura actu sit finite perfectionis. tamen in potentia non repugnat ei infinitas. et quia creabile sonat in potentiaz. ideo nego antecedens. Ad probationem nego maiorem. quod dato quod a centro terre versus orientem una linea procederet in infinitum et alia versus meridiem. et versus aquilonem et versus pretercederet in infinitum. versus linea esset infinita. et tamen secunda esset maior quam prima. quod esset dupla respectu eius. Forte dicitur quod prima linea non esset simpliciter infinita. quod quis versus orientem traheret in infinitum. versus tamen centrum finitum. quod terminatur in centro. et ideo non repugnat esse aliquid maius ea.

Ad 5

Instantia

Solutio

Ad 6

Instantia

Ad 7

Ad confu.

Respondetur quod eodem modo est in proposito. quod quis per divinam potentiam superius procedendo ad ipsum deum processus perfectionis creaturarum ducit in infinitum. tamen procedendo ad inferius terminum habet in ipsa materia prima. infra quam si descendit itur ad purum nihil. ut patet per Augustinum in libro confessionum. et per commentatorem. philosophorum. et ideo omni enti creato et creabili dabitur aliquid maius in perfectione. sed ipse deus qui simpliciter est infinitus. Ad sextum primo potest dici ad maiorem. quod licet appetitus creature non sit simpliciter infinitus. tamen successive potest esse ad infinitas formas. quas etiam recipit si mundus duraret in infinitum. ut philosophi sunt opinati. Etiam sequentia est falsa. Ad probationem dicendum quod quis in actione rei naturalis appetitus naturalis aliquo modo procedat factione rei. hoc tamen non fit in actione dei qui potest omnia de nihilo producere. quod illo nihilo precedenti tale factione non potest esse aliquid appetitus. Forte dicitur quod aliqui illorum doctorum dicant quod deditates reorum fuisse ab eterno. et per consequens posset aliquid realis appetitus precedere factionem qua deus facit creaturas.

De istius instantie solutione ad presens transeo. quod hac materiam iterum tractare in secundo libro. distinetur. quibus habet locum. Ad septimum dicendum quod non solum ista distantia est causa. sed ista processus causa est illa que assignata superius in prima ratione que illa processus probabat. Ad confirmandum cum ista dicitur quod in istis rationibus est distantia impertransibilis. deum quod vel ista per distantiam impertransibile intelligitur

Marginal notes on the right side of the page, including a large '20' at the top and various smaller annotations.

q̄ ex accidēti nō possit generari suba. vel q̄ ac-
 cidēs nō possit eq̄pollētē p̄tinere s̄tutē sube.
 Quocūq̄ illoz modoz intelligāt apparet q̄
 male intelligāt ista. referēdo ad potētiā diui-
 nā. de qua tā ipsi q̄ nos in p̄nti loq̄mur. q̄ ex
 accidētibus ex̄ntibus i sacramēto altaris q̄n-
 q̄ generant vermes q̄ sunt vere suba. Eadez
 etiā accidentia equipollētē habēt totā virtū-
 tē substantie panis ⁊ vini. q̄ nihil min⁹ de acci-
 dentibus vini existētibus i sacramēto possz ali-
 quis inebuari si immoderate de eis sumeret.
 q̄ de ipso vino anteq̄ esset sanguis p̄secratus
 ⁊ nō minus cibāt accidentia panis in sacramē-
 to existētia. q̄ cibaret ipse panis si in corpus
 xpi nō fuisset ⁊ uersus. Un̄ si in toto vniuer-
 so substantiā panis ⁊ vini in p̄petuū deus con-
 uerteret i corpus suū ⁊ sanguinē. nihilomin⁹
 hoīes nutrēnt de talibus accidētibus. q̄ nūc
 de ipsis substantijs panis ⁊ vini. Etiā falsū
 assumūt cū dicūt. q̄ inter substantiā ⁊ accidēs
 nō p̄nt fieri infinite species. q̄ vt patet supi-
 us p̄ p̄mētatorē. medij colores p̄nt esse in fini-
 ti. ergo inter albedinē ⁊ substantiā p̄nt esse in-
 finite spēs. Ad octauū nego p̄sequentiaz.
 Ad p̄bationē dicēdū q̄ licet maior sit vera lo-
 quēdo de appositōe q̄ fieri p̄t fm potētiā
 naturalē. tñ nō est vera loquēdo de appositio-
 ne q̄ fieri p̄t loquēdo fm potētiā dei q̄ est su-
 pernaturalis. fm quā potētiā i p̄posito ponit
 fieri appositio. Et rō illi⁹ eē p̄t. q̄ si fm potē-
 tiā nature create fieret appositio fm p̄tes eius
 dē q̄ritatis i infinitū. tūc op̄teret q̄ in na-
 tura p̄xisteret magnitudo infinita. q̄ cū vir-
 tus naturalis nō possit creare de nihilo illud
 quod apponit. optet q̄ h̄mōi rē apponibiles
 virtus creata accipiat ab vno ⁊ addat alteri.
 siue hoc faciat p̄ modū aggregatiōis. siue p̄
 viā generatiōis. igit si nō cessabit h̄mōi ap-
 positio. op̄ortebit p̄esse ali quid infinitū. quis
 omne finitū consumit aliq̄n p̄ cōtinuā abla-
 tiōnē p̄tū eiusdē quāritatis ab eo. Et hec vi-
 det esse intētiō Aristot. ij. phisicoz. Hoc ta-
 mē nō obstat in p̄nti p̄posito. q̄ nouas spēs
 deus p̄t ⁊tinuēd nihilō creare. Etiā potētiā
 naturalis agit q̄ntū p̄t. igit si natura creata
 h̄ret posse ad p̄ductōz aliq̄n infiniti. h̄vitiq̄ ex-
 pleret cū effectu. Sz p̄p̄tū ē dei ad extra libe-
 re agere. ideo nō agit q̄stū p̄t sed q̄stū vult. ⁊
 p̄ p̄ns nunq̄ explet q̄ ad extra suū totū posse.
 Ad nonū dōm. q̄ sicut de⁹ p̄ infinitā suaz
 sapiāz p̄phēdit oēs spēs nūeroz. vt patuit su-
 p̄ius dist. xxxv. conclusiōe. iij. i solutiōe q̄nti ar-
 sumēti. ⁊ tñ clare cuz h̄ cognoscit q̄ i re extra

nūq̄ esse poterit tā⁹ numer⁹ q̄n possit augeti.
 sic quis de⁹ cognoscat omne creabile. tñ cū hoc
 clare videt q̄ i re extra creatura nulla erit nec
 eē poterit q̄ p̄ diuinā potētiā nō possit p̄duci
 p̄fectio. Et ex h̄ p̄z q̄ p̄ntia facta i scda pte in-
 quisiōis isti⁹ rōnis nō ē vera. q̄ licet deus nō
 cognoscat aliq̄d creabile ponibile in re extra.
 vltra qd nō possit aliud creari. tñ ex h̄ nō se
 quit q̄ de⁹ nō cognoscat oē creabile. sic dato
 q̄ de⁹ nō cognoscat aliq̄cū nūez vltra quē nō
 possit dari alter nūez. tñ ex h̄ nō seq̄t q̄ de⁹ nō
 cognoscat oēm nūez. Ad. x. dōm q̄ h̄uani
 tas xpi p̄t dupl̄r cōsiderari. Uno mō fm se.
 Alio mō vt vnita ē p̄sone diuie. P̄mo mō
 p̄t eē aliq̄ creatura p̄fectior ea. licet nō scdo
 modo. Nec h̄ est p̄ p̄ns p̄posito. q̄ ille excel-
 sus non p̄uenit ei vt pura creatura. sed vt rō
 ne vnionis ver⁹ deus ē. Ad. xi. dōm cū di-
 cit virgo gl̄iosa ea puritate nitere qua maior
 sub reo nequit intelligi. illud non p̄t intelli-
 gi simpl̄r ⁊ absolute. quia als sequeret q̄ pu-
 ritas humanitatis xpi nō fuisset maior puri-
 tate virginis. Est ergo sensus verborū illoz.
 q̄ sub reo. id ē sub christo nō potest intelligi
 in aliquo homie maior puritas q̄ fuerit i be-
 ata virgine.

Quantum ad terci

um articulū. vtrū deus totū vniuersū potuerit
 facere melius. est aduertēdū q̄ ly melius
 p̄t accipi dupl̄r. Est em̄ q̄dā mō aduerbi-
 alis. Ille aut̄ modus vel accipit ex p̄refacien-
 tis. ⁊ sic de⁹ nihil p̄t facere meli⁹ q̄ fecit. q̄ q̄
 cunq̄ fecit semp̄ fecit fm bonitatez volūtaris
 sue. ⁊ fm dictamē sapiētiē sue. qui modus me-
 liozari nō potest. sicut nec bonitas ⁊ sapiētia
 dei poterūt meliorari. Vel ille modus attēditur
 ex p̄refacti. ⁊ sic ē sensus vtrū virtute diuī
 na vniuersū potuerit vel possit cape nobili⁹
 et p̄fectius esse q̄ cepit. Et sub hoc sensu tra-
 ctādo illū articulū pono tres cōclusiones. i.
 p̄ta tria que i vniuerso conspicio. scz finē. par-
 tes ⁊ ordinē. Prima conclusio est q̄ ratio fi-
 nis vniuersū nō potuit fieri melius. nobili-
 us seu p̄fectius. Quia illud cui⁹ finis ē nobi-
 lissimus. optim⁹ ⁊ p̄fectissim⁹. hoc nō p̄t me-
 liozari ex pte finis. vniuersū ē h̄mōi. ergo ⁊c.
 Maior p̄z. Minor p̄bat. q̄ de⁹ ē finis totū
 vniuersū. vt p̄z. xij. meth. ⁊ de⁹ ē nobilissim⁹.
 Ipse em̄ ē nobil⁹ i fine totū nobilitatis. vt dō i
 eodē. xij. Ipse etiā ē optim⁹. q̄ ipse ē summū
 bonū. ⁊ vltim⁹ finis. Ideo de ipso dicit ibidē.

Ad 10

Ad 11

Articuli 3

Concl 1

Ad 8

Ad 9

est p̄ntia i subitū. ⁊ cōtin-
 uat⁹ vniuersū. P̄ntia
 q̄ nō est de necessitate
 ea q̄ p̄ntia line. ⁊ p̄ntia
 impabili que rē i subitū
 nō ita est q̄ p̄ntia vniuersū
 sunt. Et quomōdō
 actu sit finit⁹ p̄ntia
 nō repugnat ei infinita
 in p̄ntiaz. ideo nō repug-
 nat in nego maior. q̄ dicit q̄
 us omē vnā line p̄ntia
 verius meritiem. ⁊ vniuersū
 q̄ p̄ntia i subitū. vniuersū
 vniuersū. ⁊ tñ i subitū
 q̄ est dupl̄a respectu eius. i.
 bma line nō est i subitū
 is verius omē vnā line
 mē cōtinū. q̄ p̄ntia
 nō repugnat esse cōtinū
 sp̄deo q̄ codi modo dicit
 q̄ dicit p̄ntia i subitū
 q̄ p̄ntia p̄ntia p̄ntia
 finitū. tñ p̄ntia p̄ntia
 habet in ipsa mē cōtinū
 endit tur ad p̄ntia
 i libro p̄ntia q̄ p̄ntia
 i. ⁊ ideo omni entē cōtinū
 liquid manus in p̄ntia
 impliciter ē infinita. Et
 si dicit ad maior. q̄ p̄ntia
 i subitū p̄ntia i subitū
 si esse ad infinita. ⁊ p̄ntia
 esse succedat ad infinitū
 m̄ recipit si mōdus dicit
 sunt op̄tari. Etiam p̄ntia
 id p̄bationē dicēdū q̄ p̄ntia
 nalis op̄tari naturalis
 ē factiōe rei. hoc tñ nō
 exest omnia de nihilo p̄ntia
 p̄cedent talē factiōe nō
 s̄ app̄tari. Etiam dicit
 octo dicit q̄ dicit q̄ p̄ntia
 q̄ p̄ntia p̄ntia p̄ntia
 h̄re factiōes qua tñ
 de istis m̄ntia solutiōe
 q̄ h̄re m̄ntia i subitū
 in xviij. q̄nti h̄re locū
 q̄ nō solū ista dicit
 ne ē illa q̄ est illa q̄
 la dō p̄ntia. Etiam
 q̄ m̄ntia ratiōe dicit
 q̄ vlti p̄ntia p̄ntia

Mouet aut vt desideratū z amatū. Ipse eti
 am deus est pfectissim⁹. qz vt prz. v. metaph.
 2 ipse habet i se vlr pfectōes oim generū. P.
 sicut exercit⁹ ordinat⁹ immediate ad impato/
 rem seu ad summū pncipē nō pōt meliorari
 qstū ad ducē. sic vniuersū cū immediate ordi
 nēt ad vltimū finē nō potest meliorari q ad fi
 nē seu ratioē finis. Secūda conclusio q vni
 uersūz pōt meliorari ratioē priū bonitate acci
 den tali z nō bonitate essentiali. Quia illo mō
 quo p tribz vniuersi cōpetit melioratio. eo mō
 etiā cōpetit toti vniuerso. Sed p tribz eis dez
 manētibz uenit melioratio qstū ad bona
 tē accidentālē z nō eēntialem. ergo zc. Maior
 pz. qz sicut entitas totius cōstat ex entitate p
 tiū. sic bonitas totius ex bonitate ptiū. Mi
 nor pz ex dictis i articulo pmo istius cōclu
 sionis. Istā conclusiōē doctores satis pcor
 diter tenēt. posito q oīs ptes vniuersi melio
 renē. Sed si aliqz ptes meliorarēt z nō om
 nes. tūc dicūt aliqui doctores q ex hoc totū
 vniuersū nō efficacēt melius. qz tollerēt ppor
 tio ordinis. z ideo qz quis auget bonūz ptiū
 tū minuerēt bonū totū vniuersitatis. Sed
 illud nō valet. Quia ex hoc dicto sequerēt. q
 ex xpi incarnatiōe bonū totius vniuersi fuisset
 diminutū. et ordo vniuersi fuisset interrupt⁹
 z reordinatus. Illud cōsequēs ē valde horri
 dū i auribz fidelū. Cōsequētia prz. qz ex illa
 incarnatiōe natura humana maximā cōsecuta
 est dignitatē z melioratōez. licet oēs ptes vni
 uersi ex hoc nō fuerit meliorate. qz natura dā
 natorū spiritū nullā dignitatē vel meliora
 tiōē ex hoc ē cōsecuta. ergo zc. P. post di
 2 em iudicij sol z luna meliorabunt. qz sicut di
 cit Isa. tūc lumē lune erit sicut nūc lumē sol.
 z lumē solis septē mlti sicut lumē septē dierū
 Multe aut ptes vniuersi nō erūt meliorate.
 sicut patet de bestijs. piscibz z plantis q corū
 pent. z tamē ordo vniuersi tūc nō mutabit in
 peius sed in melius. Tercia conclusio ē q nō
 3 mutatis ptiū vniuersi. tūc vniuersū qstū ad
 ordines nō potest meliorari. Quia de⁹ qui est
 oim artifex pfectissima sua sapiētia ptes vni
 uersi fm naturarū z pfectionū suarū exigēt/
 am disposuit et ordinauit. ergo non mutatis
 ptiū vniuersi. non videt q ordo vniuersi
 possit meliorari. sed mutatis ptiū melius
 videt q etiā bonitas originis auget. quia si
 cut melioratis cordis i cythara dulcior resul
 tat melodia. sic melioratis singulis ptiū.
 tūc in ipso ordine resultatē diuina bonitas pfe
 ctius illucescit.

Lōclo 2

Tho. et pe
trus.

Lōrratho
mam.

Lōclo 3

Quantūz ad quāz

Artic⁹ 4

tū articulū. vtrū deus possit facere aliud vni
 uersū illo vniuerso manēte. est notādū q vni
 uersū pōt duplīr p considerari. Uno mō qstū ad
 rōem nois. Alio mō qstū ad realitatē vel rea
 litates expssam vel expssas noie vniuersi. Si
 pmo mō accipit vniuersūz. tūc nulla virtute
 possit fieri aliud vniuersū illo vniuerso manē
 te. Quia cū vniuersūz dicat ab vnitare. dicat
 em vniuersū qsi vniū psum. eo q p hīce loqū
 do oia claudant sub vno pmo mobili. qd ver
 tit z mouet ab vno pmo motore. igit si pluri
 ficaret iā nō esset vniuersū. s; pot⁹ pluriuersū
 eo q plura eēt mobilia pma q a pluribus p
 mis motoribz verteret z moueret. et sic esset
 vniuersūz z nō eēt vniuersūz. qd est implica
 tio z contradictōis Si aut loqūmur de vniuer
 so qstū ad res expssas noie vniuersi. tūc te
 neo conclusiōē affirmatiuā. s; q deus pōt face
 re aliud vniuersū illo vniuerso manēte. z hoc
 vel simile hūc vniuerso. vel nobili⁹ illo. Su
 milis si ex p hībus ptiū istū vniuersi illud
 aliud vniuersū pstitueret. nobilius si ex nobi
 lioribz ptiū ipm vniuersū pstitueret. Et hāc
 pto sic. Quia cā potēs pducere oēs ptes ali
 cui⁹ totū cū debito ordine ad pstituentū ipm
 totū. ptes in quā eque pfectas sic habite sunt
 i simili toto vel pfectiores. talis cā pōt pdu
 cere hmoi totū eque pfecte sicut acten⁹ est pro
 ductū. vel pfectiori mō. Sed de⁹ oēs ptes ad
 vniuersūz requisitas pōt pducere nō solū eque
 pfecte. verū etiā magis pfecte qz actenus sine
 pducte cū debito ordine ad pstituentū vniuer
 sum. q zc. Maior ē nota de se. z minor pz ex
 pdictis i pcedētibz conclusiōibz. Sed ptra
 illā conclusiōē ē Arist⁹. i. celi z mūdi. vbi māt
 multiplīr pbare q impossibile sit aliū mūdūz
 siue aliud vniuersū esse. Un ex dictis suis po
 test argui sic. Illud qd est simplr pfectuz. 1
 h multiplicari nō pōt. mūdus est simplr pfe
 ctus. q zc. P. si plures eēt mūdi. aut dis
 2 ferēt solo numero aut spē. Nō pōt dari pri
 mū. qz indiuidua solū numero dñtia nō sūt
 p se intēta a natura. vniuersū aut ē maxime in
 tentū. cū i se p tneat bonitatē oim. Nec scdm.
 qz cū vniuersū sit simplr pfectū. nulla spēs po
 test sibi deficere. igit si eēt duo vniuersa specie
 dñtia. iā neutz eēt vniuersū eo q neutz esset
 pfectū. P. si essent duo mūdi vel duo vni
 uersa. tūc essent duo pmi motores simplr vel
 saltē duo motores eque distātes ab ipso deo

Lōclo 1

Lōclo 2

Dpi. anti

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.]

pntia patet. qz vel illi duo mudi hrent duos
 motores eque pmos. vel ad min⁹ haberet du
 os motores eqlis pfectois qui rone hmoi eq
 litatis eqliter distaret ab ipso pmo. s. ab ipso
 deo. falsitas consequeris pz. Quia si dat pmu
 tuc eent duo dij. Si scdm. tuc i separtis a ma
 teria essent aliqua plura solo numero dntia.
 qz q eque distat a pmo no pnt differre specie.
4 Utruzqz aut illoz fm phm e impossibile p
 terra illius alterius mudi vel sp violeter deti
 neret extra mediu istius mudi. vel qnz natu
 raliter descenderet ad centz istius mudi ppter
 inclinatione naturale qua hret ad essendu de
 orsum. quoz utruqz e impossibile. P. situs
 que haberet terra i alio mudo. aut eet sibi na
 turalis. aut violetus. No naturalis. qz corp⁹
 cui naturalis situs e superior illud e formal⁹
 Sed ille alius mudus zp pns terra eius eet
 superior celo istius mudi. qd e incouenies. Nec vio
 letus. qz ome violentu e pter ordine naturale.
 sed pres mundi debet habere ordinez natura
 le. Etiam dato q violeter ibi maneret aliquo
 tpe. hoc tm no posset sp durare. cu nullu violē
 tu possit ee ppetuu. vt pbs ibidem ait. q qnz
 naturaliter descenderet. qz inde res mouet na
6 turali vbi detinet violeter. P. illud qd con
 stat ex tota sua materia no est plurificabile. sz
 mds constat ex tota sua matia. Maior et mior
 ponunt ab Aristi. ibide. P. ex dictis alio
7 ru pot sic argui. Deus no pot facere illud qd
 si fieret eet vanu z supfluu. illa pater i li. de ce
 z mudo. vbi dicit q deus z natura nihil faci
 unt frustra. Sed si fieret aliud vniuersum h
 eet hmoi. qz vt dicit. i. phisicoz. frustra fit p
8 plura qd pot fieri p pauciora. P. si fieret al
 ter mudus. vel fieret i eode loco cu illo mudo
 aut in alio. No pot dari pmu. qz tuc duo cor
 pora eent simul in eode loco. Nec scdm. qz ex
 tra istu mundu no est dare aliquereale locu.
 vt pz. iij. phicoz. vbi Aristo. reprobat Pira
 goru qui infinitu locu seu spaciū posuit extra
 supremu celu. Sed ppter illa et silia so
 phismata no elimutada infinita dei potētia.
 Ideo ad pmu dicendu q esse simpliciter pfe
 ctu duplr potest intelligi. Uno mo absolute
 et omimode. Alio mo in genere. Primo mo
 no pot multiplicari. vt sic em solus deus e p
 sectus. qui est vnus tm. vt patet. xij. metaph.
 Alio mo pfecto simplr non repugnat multi
 plicatio. Plures em pnt esse substantie. quaru
 quilibet i genere z i specie sua est pfecta. No
 licet vniuersum creatu secudo mo dicat ee p

sectu. tm no pmo mo. z ideo multiplicari sibi
 no repugnat. Ad scdm dicendu q pprie lo
 quedo vniuersuz nec e vnu numero nec vnu
 specie. sed est vnu vnitare ordinis rez differē
 tiu specie. Ad terciu nego pntiaz. qz posset
 deus vnu mundu facere pfectiore alio mudo.
 z tunc primi motores supremoz celoz hmoi
 mudoz no distaret eque a pmo principio. s.
 ab ipso deo. Naz prim⁹ motor supremi orbis
 nobilioris mudi esset pfectior pmo motore al
 teri⁹ mudi. zp consequens minus distaret a deo.
 Sz posito q illi duo mudi essent equalis
 pfectois. tuc phice loquedo oporteret predi
 ctos duos motores eque distare a pmo pnci
 pio. qz phi fm pportione orbium posuerit pro
 portione pfectois appropriatoz moroz. z io
 ppter eqlitate celoz illoz eqlu mundoz mo
 tores eoz essent equales. zp consequens a deo e q
 distates. Loquedo igit q isti duo mudi pos
 sint esse equales. tuc dico q scda ps consequer
 no est impossibilis. Ad pbationez dico q de
 potētia dei absoluta pnt ee plures separte sub
 stantie solo numero differetes. vt in tēdo pba
 re libro. ij. dist. iij. Ad quartu dicendu. q
 centz illoz incouenientiu sequeret. Ad pba
 rione dicendu q terra alterius mudi nullam
 inclinationem haberet ad centz illi⁹ mudi. sed
 haberet naturale inclinatione ad cētru seu ad
 mediu illius mudi i quo creata eet a deo. z io
 no violeter sed naturaliter quiesceret i medio
 eiusdem mudi. Tm si illa terra moueret versus
 centz illius mudi. tuc no descenderet sed poti⁹
 ascēderet. quia no posset moueri versus cētru
 istius mudi nisi moueret versus circumferētia
 celi illius mudi i quo esset creata. Mor⁹ aut
 ad circumferētia pprie loquedo e motus sur
 sum. sicut a circumferētia ad mediu e motus
 deorsum. Ad quintu dicendu q ille situs
 esset naturalis terre alteri⁹ mudi. Ad pbatoz
 dicendu q illa terra no esset superior celo istius
 mudi. qz si cut i isto mudo accipit sursum z de
 orsum. supius z inferi⁹. p compationez ad ea
 q sunt infra istu mundu z no extra. na appro
 pinquatio ad celi circumferētia est esse sur
 sum seu supius. sed appropinquatio ad cētrū
 est esse deorsum. sic eode mo esset in alio mun
 do si deus faceret aliū mundu. Ad sextuz
 dicendu. q licet illud quod constat ex tota sua
 materia no sit plurificabile virtute naturalis
 agētis quod i sua actione materia psupponit
 poterit tm plurificari virtute diuina q materi
 am simul cu re materiali pducit. z i sua actio
 ne nihil psupponit. Ad septimū nego mi

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad 7

lutio.

Ad 1

noze. Ad pbationē dicendū. q' posita alteri⁹ mūdi creatione. tūc nō fieret p plura qd eque bñ fieret p pauciora. qz sicut istud vniuersū est necessariū t nō superflūū p rebus istis vniuersi. sic illud vniuersim nō esset supflūū p rebus illius vniuersi. Ad octauū dicendū q' fieret in alio loco. qui tamē locus nō pcede ret illius mūdi pductionē. sed simul cū ipso mūdo deus hmoi locū pduceret. Sicut em pductionē illius mūdi non pcessit aliquis locus realis in quo fieret ille mūdos. s; deus simul pduxit locū t locatū. sic eodē modo fieret si deus aliū mūdū produceret. Nā sicut i illo mūdo aqua est locus terre. aer locus aq ignis locus aeris. sphaera lune locus ignis. t sic ascēdēdo vsqz ad supremū celū semp corpus circūdans est locus corporis circūdati. Lū autem puentū est vsqz ad supremū celū. hoc nō dicit esse in loco sic q' sit in aliquo. cum extra ipm nullū sit corpus. sed si dicit esse i loco. h solū dicit p tanto. quia ipm est circa aliquid. vt patz. iij. phisicoz. sic eodē mō fieret d alio mūdo. si deus aliū mūdū pduceret. Ad argumentū principale dicendū q' minor nō est vera. accipiēdo pceptū p simplici cogitatione eius. cui⁹ nō possumus reddere suffi cientē rationē. Ad pbationē dicendū q' beatus Aug⁹. ibi p verā rationē intelligit cause assignatōem. Nō licet de⁹ oia pduxerit quorum possum⁹ reddere rationē quare expedit ea esse producta. ex hoc tñ nō sequit quin de⁹ us multa possit facere que n̄ occurrūt nostre rationi. t de quibus nescimus reddere suffi cientē causaz. qz deus plus potest facere qz nos possumus intelligere cū ratiois assignatiōe. vt patet p Augu. in epla ad Volusianū. vbi sic ait. Demus igit⁹ deū aliquid posse quod nos fateamur nos inestigare nō posse In rebz em mirabilibus tota ratio facti est potētia facientis. Lū igit maior t eius pbatio solū sint vere accipiēdo cogitationē sine omni assignatiōe cause vel rationis. t sub hoc sensu minor est falsa. vt iam visum est. qz posset homo cogitare vnū aliud vniuersū integratū ex tam nobilibz creaturis. q' in sumā t ignobilior creatura illius vniuersi esset nobilior et pfectior nobiliori t pfectioni creatura istius vniuersi. t sic semp ascenderet in cogitatiōe sua in pfectionibus creaturaz illius vniuersi fm ppor tionē qua ascendit ab infima creatura istius vniuersi vsqz ad supremū. quo facto nullū esset dubiū quin tale vniuersum esset melius t pfectius isto vniuerso. qz totū consistas ex no-

Ad 8

Ad pnci/ pale argu mentum.

bilioribus et pfectionibus ptibus etiā equali manente ordine melius t pfectius esse videt Ideo patet q' argumentū nō pcludit. quia i quo sensu vna ppositiōnū suaz est vera. i eor tem sensu altera est falsa.

Distinctio quadragesima quinta. t quadragesima sexta.

I Am de volū

tate dei. Postqz magister deter/ minauit de diuina sciētia ac po tentia. nūc in ista. xlv. distinctione tractat de diuina volūrate t eius efficacia. Et diuidi tur in duas ptes. Nam pmo tractat de diuine volūtat' efficacia negatiue ostendēdo ipsā diuinā volūtatē nūqz esse nō efficientē. Se cundo tractat de ipsa positiue. ostēdēdo ipsā semp fuisse t esse efficaces. distinctione. xlvij. ibi. Volūtas quippe dei. Prima in duas. qz primo agit de volūrate diuina t eius effica cia. Secūdo circa hmoi efficaciā mouet que dam dubia. distincōe. xlvij. ibi. Dic ois que stio. Prima in duas. Nā primo tractat dvo luntate diuina quasi diffinitine seu descripti ue. Secūdo prosequit d ea diuisione. ibi. Dic nō est ptermittendū. Prima in duas. qz pmo agendo de diuina volūrate ostēdit qd sit Secūdo innuit quantū possit. ibi. Nec itaqz summe bona. Et hec diuidit in duas. Quia primo pmitit diuinā volūtatē esse tante ef ficacie q' ipsa nullā causā habet supra se. t ipsa est causa omniū. Secūdo probat intētū. ibi. Volūtas ergo dei. Sequit illa pars. Dic nō est ptermittendū. Et diuidit in duas par tes. Nāz primo pmitit hanc diuisionē q' dei volūtas quādoqz accipit pprie. quādoqz im proprie. Et prosequit istius diuisionis par tem primā. Secūdo subdividēdo prosequit secundā. ibi. Aliquādo vero. Et hec in tres. Quia primo volūtatē dei improprie dicitaz accipiēdo dei volūtatēz p his que sunt si gna voluntatis sue. diuidit in quinqz mem bra. que sunt pceptio. prohibitio. consiliū. pmissio t opatio. Secūdo psequitur comū ctam de primis tribus. Et tercio psequit siml de duobus sequētibz. Secūda ps ibi. Jō autē pceptio. Tercia ibi. Permissio quozqz Sequit distinctio. xlvij. Dic ois questio zc. Et diuidit in duas partes fm q' circa di uine voluntatis efficaciā duo dubia mouet. Quozū primū est. vtz deus velit aliqd bonū

fieri qđ tamē nō fiet. Scđm vtrū deus nōlit aliquod malū fieri quod tamē p̄ra dei volūtatē fiet. Primo ergo p̄sequit̄ primū dubiū. Secūdo secundū. ibi. Ideoq; cum constet. Prima i duas. Nā primo arguit duplici auctoritate qđ diuina volūtas nō semp̄ implet. Secūdo ostēdit qualiter hmōi argumētis respondet. ibi. Sed audiamus solutōez.

Sequit̄ illa pars. Ideoq; cū cōstet. Et vidit̄ in duas partes. Nā primo circa predictū dubiū recitat̄ magister duplicē opinionē. Secūdo cōsentēdo vni opinionī ponit suaz determinatōem. ibi. Si quis diligēter. Prima in tres. Nā p̄mo vtrāq; opinionē recitat̄. Secūdo motiua vtriusq; opinionis insinuat. Tercio motiū illius opinionis quā nō tenebit̄ destruit̄ et infirmat. Secūda ibi. Qui em̄ dicit̄. Tercia ibi. N. s̄o Aug. ait. Sequit̄ illa ps. Si quis diligēter. Et diuidit̄ i tres pres. Nā p̄mo qđ deus nō velit fieri mala triplici rōne cōcludit̄. Secūdo p̄ra cōclusā veritatē obijcit. Et tercio hmōi obiectōez tollit. Secūda ibi. Jā sufficiēter. Tercia ibi. Quibus facile. Circa istas duas distinctōnes quero hanc questionē.

Vtrū volūtas dei sit immediata causa creaturaz. Et videt̄ qđ nō. Quia illud qđ ē oīnō immutabile nō pōt ēē immediata cā effect⁹ mutabil. sed volūtas diuina ē oīnō immutabil. et oīs creatura ē mutabilis. ergo rē. Cōtra. volūtas artificis ē immediata causa eoz que ab eo p̄cedūt per modū artis. sed omnes creature p̄cedūt a deo per modū artis. Maior patet. vi. metaph. vbi dicit̄. qđ p̄ncipiū artificiorū ē volūtas. Minor etiā patet. qđ verbo diuino oīa sunt p̄ducta. De ipso em̄ dicit̄ Joh. i. Oīa p̄ ipm facta sunt. et sine ipso factū est nihil. Sed s̄bū diuinū est ars diuina. Juxta qđ Aug. vi. de trini. ca. vlti. ait de verbo diuino. qđ ē ars oīm potētis atq; sapientis dei plena rationūz oīm viuētū. Patet etiā illa minor Sap. vi. vbi dicit̄ de deo. qđ est oīm artifex rē. Sic q̄ttuor sunt vidēda. Primo vtrū diuina sit volūtas. Secūdo de eo qđ querit̄. Et hoc q̄ttū ad dist. xlv. Tercio vtrū deus velit mala fieri. Et quarto vtrū bonū sit mala fieri. Et h̄ q̄ttū ad dist. xlvj.

Quātuor ad primū articulū. vtrū in diuina sit volūtas. dico qđ volūtas nō solum virtualiter verū etiā formaliter

ponēda est in deo. Quia illud quod dicit̄ p̄fectōem simplr formaliter est i deo. vt testatur omnes sancti doctores. Sed volūtas dicit̄ p̄fectōem simpliciter. qđ cū sit potētia essentialiter libera. in quocunq; reperitur melius est ipm qđ nō ipm siue ipm p̄fectius iuenit. hec est em̄ conditio p̄fectionis s̄m Ansel. P. si cut cognitionē sensitīuā sequit̄ appetitus sensitīuus. sic cognitōem intellectīuā sequit̄ appetitus intellectīuus siue volūtas. sed deus habet cognitionē intellectīuā. ergo rē. P. vbi cūq; reperitur delectatio cūz libertate ibi vere reperitur voluntas. Quāuis em̄ bestie delectent̄. qđ tamē magis ducunt̄ suis delectationibz qđ eas ducant. et magis agunt̄ qđ agant. ideo carentes libertate nō sunt domini sui actus. nec p̄sequēs habent voluntatē. Sed deo cōuenit summe delectari cū libertate. Cum em̄ delectari magis consistat i immobilitate qđ i motu. vt dicit̄. vij. ethicoz. deus qđ immobilis ē p se et p accidēs. et ab intra. vt patet. vij. phisicoz. et. xij. metaph. maximas h̄z delectatōes. Propter qđ dicit̄. vij. ethicoz. Deus sp̄ vna delectatōe gaudet. Et. xij. metaph. dicit̄. qđ intelligere diuinū est valde voluptuosum. Et ideo deus p̄fectissime habet volūtatē. s̄m Dam. li. iij. ca. xij. Angelus aut̄ et homibz conuenit volūtas s̄m qđ sunt imago diuine nature. qđ est voluptuosissima et arbitrio libera. P̄ illud quod est de integritate et p̄fectione intellectualis nature vere reperit̄ in deo. voluntas ē hmōi. Maior p̄z. qđ natura diuina ē p̄fectissime intellectual. Minorē p̄b. qđ nō min⁹ volūtas que ē appetitus intellectīuus est d̄ integritate intellectualis nature qđ appetitus naturalis sit de integritate nature cognitōe carentis. vel appetitus sensitīuus de integritate nature sensitīue. sed nō esset p̄fecte graue qđ naturaliter nō appeteret esse deorsum. nec eēt p̄fecte sensitīuus qđ nihil appeteret s̄m sensum. qđ nō eēt natura p̄fecte intellectual qđ careret volūtatē qđ appetit̄ aliqd s̄m noticiā intellectīuā

Sed forte dicit̄ qđ de rōe volūtatē ē qđ moueat mora. vt patet. iij. de aīa. ipsa em̄ p̄us mouet̄ a bono appetibili qđ aliqd moueat̄ ab ea. sed deus oīa mouet̄ et a nullo mouet̄ Juxta illud Boetij. Immo in te manēs das cuncta moueri. R̄ideo qđ illa maior nō ē vera nisi de tali volūtatē qđ mouet̄ p̄pter aliquē finē distinctū a se siue extrinsecū. Sic aut̄ nō ē de deo. Ipse em̄ oīa mouet̄. nō p̄pter aliqd acquirēdū tali motu. sed p̄pter sui p̄p̄iā dōnitatē. qđ instātia nō valet.

Instantia

Solutio:

Articls 2 **Quantus ad secun**

dum articulu. vtrum volūtas dei sit immedi

Lōcō 1

ata causa creaturarū. pono duas cōclusiones. Prima est q volūtas dei est cā omnis cre ature. Quia quicqd pcedit ab aliquo agen te libere. illius causa ē volūtas pducētis. sed oīs creatura pducitur a deo libere. g̃ rē. Ma ior patet. qz libertas ē pncipalis ppūctas vo lūtatis. g̃ qd puenit alicui oīno libere hoc rō ne volūtatis videt sibi puenire. Minor pate bit infra libro. ij. dist. i. Et hec est intentio be ati Aug. ad Prosum. vbi ait. q omnis crea ture cā est volūtas dei. Patet etiā illa con

Instantia 1

clusio hic in sra multis auctoritatibz. For te dicit q illa ratio nō cōcludit. qz causa pūn gēs r libera nō potest esse cā efficiēs necessarij. Sed vt dicit illa ratio. deus pducit illas cre aturas libere. r psequēs pūn genter. et mul tos effectus necessarios videmus i creatur. ergo si deus ē causa libera. sequit q nō sit cau sa oīs creature. ac etiāz volūtas diuina. cui vt dictū est ppūctas ē ipsa libertas nō erit causa oīs creature. et sic ex vi pdicte rationis sequit

2

oppositū intēte cōclusionis. P. si voluntas diuina ē cā oīm creaturar. tūc vlt est causa suf ficiēs vel insufficiēs. Nō sufficiēs. qz posita causa sufficiēte semp ponit effect. r sic ab eter no fuissent creature sicut ab eterno fuit volū tas diuina. Itē posita causa sufficiēte frustra poneret alia causa. ergo si voluntas dei cēt suf ficiēs causa oīm creaturarū. tunc omnes alie cause frustra ponerētur. quia penit essent superflue. Nec potest poni secundū. quia nul la insufficiētia potest esse in volūtate diuina. ergo rē. Ad primū dicendū q licet aliqui effectus in creaturis sint necessarij p compa tionē ad cās secūdas que hmoi effectus non pnt impedire. tñ nullus effectus ē adeo neces sarius qn p comparōem ad diuinā volunta tē sit rtingēs. et possibilis aliter se habere. qd bñ patuit tpe Josue qn voluntate diuina sol stetit i medio celi. et nō mouebat p spaciū vnus diei. Patuit etiā tpe Ezechie quā do sol retrocessit decē gradibz. r in multz alijs exemplis sacre scripture. que longū nimis es set enarrare. Ex quo patet q nō obstāte q deus sua voluntate libere et rtingenter pdu cat omne quod pducit ad extra. tamē sua li bera voluntas est causa oīs creature. quia omnis creatura est rtingēs p comparationē ad diuinā voluntatē. Ad scdm dicendū

Solutio Ad 1

Ad 2

q volūtas diuina est causa sufficiēs. Ad pro bationē primā in p̃trariū dicendū. q qn cā q causat ex necessitate nature ē sufficiēs. tūc po sita cā immediate ponit effectus. Sed qn cā ē libera r volūtaria. tūc qzuis hmoi cā sit suffi ciēs. tñ nō est necesse vt effectus semp sit qn ē hmoi causa. sed sufficit q ipse effectus sit p il la mēsurā p qua hmoi causa vult talē effectū esse. sed volūtas diuina ab eterno voluit crea turā eē i tpe. g̃ rē. Forte dices q volūtas di uina vel voluit ab eterno creaturā eē. vel non voluit creaturā ab eterno eē. illa patet p etre ma p̃tradicōis. Si dat primū. tūc fm illaz solutiōz videt esse rcessum q creatura fuerit ab eterno. Si scdm. tunc sequeret q deus ali quid vellet in tpe quod nō voluit ab eterno. cui r oppositū ostendet in q̃stōe prima sequē ti. Rñdeo q deus ab eterno voluit creatu rā esse. nō tamē p eterno sed p tpe determina to. r ideo ex vi diuine volūtatis seu diuine vo lūtōis nō oportuit creaturā esse ab eterno. sed solū in tpe. Illa tñ magis apparebūt infra cir ca pncipiū scdi libri. Ad scdm p̃tradicōem dicendū q alie cause nō supfluit. qz ear actio ne diuina bonitas declarat quā deus voluit li bere causis scdis cōicāre. qzuis ipse solus oīa posset si vellet pducere et gubernare. Se cūda cōclusio est. Volūtas diuina ē causa im mediata oīs creature. Quia cā pducēs totū effectū est hmoi effectus causa immediata. s; voluntas diuina pducit totum effectū in p ductione cuiuscūqz creature. Maior patet. qz effectus a nullo immediatius attingit qz ab eo a quo totus pducit. Minor etiā patet. qz qzuis cause secūde i aliquibus effectibus coo perent deo siue volūtati diuine. tñ illud idem quod ab eis pducit intumius ab ipso deo at tinguatur. et pfectus a deo pducit qz ab ipsis secūdis causis. Attingit em a fine vsqz ad finem fortiter. r disponit omnia suauiter. vt di cit Sap. viij. Sed p̃tra illā cōclusionē vi dent esse due solēnes opinionēs. Quarū vna ponit q deus licet sit causa rerum p intellectū r voluntatez. tamen immediatius intelligit esse causa p intellectū qz p voluntatē Quod probat sic. Exemplar factiūū immediati us attingit effectū. qz causa que applicat ipm ad effectum. sed idea que se tenet ex parte in tellectus diuini est exemplar factiūū. r volū tas diuina hmoi exemplar applicat ad effe ctū. ergo rē. Maior patet. qz licet imago exi stens in pariete ad cuius similitudinē pictor aliaz depingit imaginē nō se habeat immedi

Instantia

Solutio

Lōcō 2

Solutio

atius ad effectuz depictu quasi manus picto-
 ris. tamē sigillū cere imp̄ssuz immediatus se
 habet ad effectū in cera causatu q̄ manus q̄
 imprimi ip̄m. cuius tota ratio est. quia ima-
 go parietis nō erat exemplar factiūū respectu
 imaginis picte. sicut imago sculpra in sigillo
 est exemplar factiūū respectu imaginis imp̄s/
 se ipsi cere. Minor patet fm omēs doctores.

2. P. res opposite modo compantur ad intel-
 lectum nostrū z ad intellectum diuinū. quia
 sciētia intellectus nostrī causat a rebus. sed sci-
 entia intellectus diuini ē causa rerum. vt ait
 cōmentator. xij. metaphice. Sed i nobis p̄/
 mo sit motus a rebus ad intellectuz. et medi-
 ante intellectu ad voluntatem. ergo ecōuerso
 fm nostrū modū intelligēdi in diuinis mo-
 dus causandi res ē quasi quādā motus a vo-
 luntate ad intellectu. deinde ab intellectu ad
 exteriores existentias rerū. P. illud quo p̄/
 ductū assimilaf producēti illo pducēs imme-
 diatus se habet ad effectū z immediatus p̄/
 ducit. quia vnūquodqz pducit sibi sile inqz/
 tum potest. Sed creature potissime assimila-
 tur deo q̄tum ad rationes ideales que perti-
 nēt ad intellectu diuinū z nō ad voluntatez.
 ergo zc. Sed istis nō obstantibus teneo cō-
 clusionē primā. Et anteqz istz motuis respō-
 deam: possuz ztra hanc opinionē arguere sic

1. Illud cui⁹ actus sic se habet q̄ ip̄oposito om̄i
 no sequit rerum productio: hoc immediat⁹
 se habet ad rerū pductionē q̄ illud cui⁹ actu
 posito potest nō sequi rerū pductio. Sed po-
 sito actu volūtatis diuine. puta q̄ deus velit
 creaturā producere. tūc necessario sequit pro-
 ductio creature. et posito actu intellectus nō
 sequet necessario rerum pductio. Nam deus
 multa scit pducere que nunqz producēt. ta-
 mē omnia que deus vult pducere om̄ino pro-
 ducēt. ergo zc. P. in ordinate se habenti/
 bus p moduz medij z extremozū plus distat
 extremū ab extremo q̄ extremū a medio. Sz
 in agente libere z a pposito velle est mediū in-
 ter scire z opari. Et deus in pductione creatu-
 re agit libere z a pposito. ergo velle suū imme-
 diat⁹ se habet ad pductionē creature q̄ suū
 scire. Maior patet. Probo minozē. patet em̄
 q̄ opari est vltimū. z psequēs vnū extremozū
 rū. in agēte em̄ a pposito opari p̄supponit vel-
 le z scire. quocunqz em̄ illozū deficiente illud
 nō esset pfecte agens a pposito. sed velle p̄sup-
 ponit scire. quia bonū cognitū est obiectū vo-
 luntatis. ergo patet q̄ velle mediat inter scire
 z opari. z p consequens habet intentū. P.

quale ordinē realē habent aliqua in his in q̄/
 bus differunt realiter. talem ordinē rationis
 habent in his vbi differūt fm rationē. Sed
 in nobis actus volūtatis realiter differēs ab
 actu intellectus immediati⁹ se habet ad opa-
 tionē artis q̄ actus intellectus. vt patet p ari-
 sto. vi. metaph. z. iij. de anima. Etia Algazel
 in metaphica sua tractatu. iij. exp̄sse dicit q̄
 volūtas immediatus mouet q̄ intellectus.
 ergo in diuis vbi volūtas z intellectus soluz
 differūt ratione: volūtas immediatus se ha-
 bet ad opus productōnis ad extra q̄ intel-
 lectus saltē fm rationē. Ad primā illaz rati-
 onū dicendū q̄ maior nō est vera. qz p̄suppo-
 nit falsum. s. q̄ aliquod exemplar sit factiūū.
 Nullū em̄ exemplar retinēs rationē exempla-
 ris est factiūū. Exemplar em̄ est ad quod res-
 piciens artifex producit simile sibi. Ad p-
 bationē dicendū q̄ cū imprimi sigillū in ce-
 ram. tunc figura sigillū non se habet vt exem-
 plar. sed potius se habet vt instrumentū imp̄-
 mentis. Sicut em̄ mediāte acutie ipsius se-
 curis artifex diuidēdo partes cōtinui indu-
 cit aliquam formā. cui⁹ forme exemplar non
 est securis. q̄uis sit instrumentū artificis. sic
 cum diuidit cera p impressionē sigillū. sigil-
 lum nō debet dici exemplar figure in cera. qz/
 uis legitime possit dici instrumentū ipsius
 imprimētis. Si em̄ esset exemplar. tūc opoz-
 teret q̄ sigillatoz faciendo figurā in cera respi-
 ceret figurā in sigillo. z ad instar sey similitu-
 dinē sigillū cum aliquo instrumētō sculperet
 ipsam cerā. z tūc de plano pateret q̄ sigillum
 nō esset factiūū. nec immediatus attingeret
 cerā q̄ manus ipsius sculpentis. Lū autē im-
 punit: tunc cōcedo q̄ sigillū sit factiūū. non
 tamē est exemplar. sed est instrumentū. Si
 em̄ cecus imp̄meret sigillū. nihil minus ce-
 ra figuraret. z tamen patet q̄ cecus in tali im-
 p̄sione nō vteret sigillo tanqz forma exempla-
 ri. quia nō possit sigillū inspicere. Etia mi-
 nor nō est vera. quia idea in mente diuina nō
 est pprie loquendo factiua. sed ē illud quod
 deus aspiciens ad eius similitudinē liberavo-
 luntate pducit ad extra illud qd creat. Ad
 scdaz dicendū q̄ q̄uis res opposito modo se
 habeant ad deum z ad nos q̄tum ad ip̄m sci-
 re. eo q̄ scientia rei cause res. nostra autē cau-
 set a rebus. tamē supposito ip̄o scire tunc ali-
 quo mō sibi se habet deus ad producendū res
 creatas. z nos ad producenduz res artificia-
 tas. quia vtrobiqz volūtas est hmōi produ-
 ctōrū principiū immediatū siue immediat⁹

Solutio Ad 1

Ad 2

quod ipse intellectus. Etiam minor deficit. quia cum bonum cognitum sit obiectum voluntatis. quod actus voluntatis presupponit actum intellectus. sicut in nostris modum cognoscendi. et per hunc talis motus quem isti fingunt in divinis. non potest sic incipere ex parte voluntatis. quod excludat voluntatis immediatam. **Ad 3** quantum ad reprobationem. Ad tertiam deum quod maior deficit tam in naturalibus quam in artificialibus. In naturalibus quod dicitur. quod filius magis assilatur patri quam semel. quod minus semel immediatius se habeat ad generatorem quam ipse pater. Deficit etiam in artificialibus. quod in artificialibus artifex assilatur productum ipsi exemplari. et tamen exemplar non contingit immediate ipsum effectum productum per se loquendo. nisi habuerit per accidens. ut patet ex predictis. **Sed** per predictam conclusionem est alia solennis opinio quod ponitur in divinis propter intellectum et voluntatem potentiam executivam qua deus immediate producit omnem illud quod ad extra producit. Sed ne ad primum nimis plene teneatur. ideo recitatur de ratione istius opinionis differo versus ad. viij. dist. secundum librum. ibi intendit tractare de potentia executiva. quam isti doctores ponunt in angelis propter intellectum et voluntatem. et tunc ea que hic omitto plenius recitabo.

Dpi. her. x gau.

Di. xvi. Art. 3

Quantum ad terci

Loco 1

um articulum. verum deus velit mala fieri. scilicet dum quod duplex est malum. scilicet malum culpe. et malum pene. Et sic hoc pono duas conclusiones. Prima est quod deus non vult fieri malum culpe. Quia idem est fieri deo auctore quod deo volente. ut ait Augustinus in libro. lxxxiij. questionum. Sed deo auctore non sunt mala culpe. ut ait ibidem Augustinus. ergo nec deo volente. **P**ro deo non potest esse malus. ergo deus non vult fieri mala. Antecedens patet. quod ipse est essentialiter bonus. Propter quod dixit Christus in evangelio. Nemo bonus nisi solus deus. Probatio contra. quod qui vult malum culpe ille malus est. sed ille qui vult fieri malum culpe ille vult malum culpe. quod a destructione consequens si deus non potest esse malus. sequitur quod non velit fieri aliquod malum culpe.

Dpi. 5 co clusionem

Sed contra illud est quedam opinio quam magister recitat in ista. xvi. dist. quod ponit quod quibus deus non velit mala. tamen ipse vult fieri mala. Quia sicut deus non scit falsum. quod scia verum. et quod non est non contingit scire. ut dicitur. i. posteriorum. tamen ipse scit aliqua esse falsa. quod aliqua esse falsa est verum. sic deus non vult malum. quod non potest velle nisi bonum. tamen ipse vult esse malum seu fieri malum. quod esse malum seu fieri malum est

bonum. quia est occasio multorum bonorum. **P**ro potest illa opinio confirmari sic. Aliqua mala sunt. quod deus vult fieri mala. Antecedens patet. quod multa mala contingunt. Consequentia probatur. quod cum dei voluntas sit omnipotens. igitur impossibile est fieri illud quod deus non vult fieri. **P**ro sapiens volens aliquid quod vult omnem illud sine quo illud quod vult nullatenus esse potest. sed deus quod est sapientissimus vult scire omnia mala pati ab adversariis. quod passio cum sit illatio actus nullo modo potest esse sine mala actione adversariorum. **g** tunc. **P**ro vel deus vult mala fieri. vel non vult mala fieri. illa patet. quod deus quod est liber a firmatio vel negatio. ut dicitur. iij. meth. Si vult tunc habet propositum. si non vult. tunc voluntas dei non est omnipotens. quod multa fierent contra eam et factio prederet quod ipsa dei voluntas non impediret. **P**ro brutus Augustinus in enchiridion. dicit. Non fit aliquid nisi omnipotens fieri velit. sed multa mala quotidie fiunt. **g** tunc. **P**ro vel deus vult mala fieri. vel deus vult mala non fieri. **Sed** de dari non potest. quod nihil potest fieri deo nolente. iuxta illud Nestor. xij. Dne in dicatione tua cuncta sunt posita. et non est quod tue possit resistere voluntati. **g** dabitur primum. et habet propositum. **Sed** illa non concludit. Quod omnis voluntas ordinata et virtuosa. aut volendo vult finem. aut ea que sunt ad finem. sed voluntas dei est ordinatissima et virtuosissima. et malum culpe nec potest habere rationem finis. nec eorum que sunt ad finem. **g** tunc. **M**aior patet ex pluribus locis libri ethicorum. **M**inor patet quantum ad primum sui parte. **Sed** quantum ad secundam parte potest probari sic. Finis et optimum sunt idem. ut dicitur. ij. phisicorum. et. v. meth. sed malum culpe non est optimum. ut patet de se. **g** non potest habere rationem finis. **I**tem devotio a fine non habet rationem eorum que sunt ad finem. **Sed** malum culpe est quedam devotio a fine. **P**ro nullus vult malum nisi aliquo errore deceptus apprehendat ipsum sub aliquo specie vel apparitione boni. sed deus non potest decipi. **M**aior patet per Dionysium. i. de divinis nominibus. ubi ait. quod nullum agens aspiciens ad malum agit quod agit. **M**inor sicut patet. quod deus est sapientissime. **P**ro si deus vellet fieri mala. tunc non esset beatus sed miser. **o**mnis est falsum. **g** et antecedens. **F**alsitas contra patet. **P**robatio contra. quod ille est miser qui vult aliquid fieri quod ipse facere non potest. nec finem rectam rationem fieri potest. sed deus non potest facere peccatum. nec potest fieri peccatum finem rectam rationem. **g** tunc. **A**d primum quod est in huiusmodi deus non est sicut de falso et de malo culpe. quod falsum esse est verum. sed malum esse vel fieri non est bonum. **A**d probationem dicendum. quod sicut non omnia occasio mali est mala. sic non omnia occasio boni est bona. **A**d secundum deum quod contra non est vera. **A**d probationem deum quod si deus non vult accipere per simpliciter negationem volu

Ltra opt nona

Solutio Ad 1

Ad 2

tiōis. tūc pōt de multa nō velle q̄ tū nō sūt
volūtate ei. Quis sint pter volūtate eius. et p
pns talia nec sūt volita nec nolita. Quis pol/
sint dici pmissa. Ad terciū nego maiore. nō
em̄ optet ip̄ eē volitū a teo sine q̄ nō pōt esse il
lud qd̄ vult deus. qz̄ sufficit q̄ sit pmissū vel p
potētiā dei nō p̄hibiti. Quis lege diuina sit p/
hibiti. Forte dicit q̄ pmissio sit signū vo
lūtatis. sicut p̄ p̄ mgr̄m in lra. q̄ pmissioz̄ vo
cat voluntate signi. i. signū volūtatis. Sed
de nō p̄t ostēdere falsum signū. cū sit oino ve
raz. q̄ qd̄ deus p̄mittit hoc videt velle. Rū
teo q̄ pmissio pp̄ue loquēdo nō ē signūz̄ vo
lūtatis diuine que sit de malo fiēdo. sed est si/
gnū volūtatis de bono ordinādo ex ipsis mal
Et illa ē intērio. b. Aug. in ench. vbi ait. q̄ oī
potēs deus nō p̄mitteret fieri aliqd̄ malū nisi
adeo eēt oīpotēs q̄ sciret de mal̄ elicere bonuz̄.
Ad q̄rtū dōz̄ cū dicit. vel te vult fieri ma
lū vel nō vult. hic ē aduertēdū q̄ ly non vult
vel accipit diuim̄ p̄ duabz̄ p̄tibz̄ orōnis.
puta vt non ē aduerbiū negadi. z̄ vult ē ver/
bū tercię p̄sone istius s̄bi volo vis. aut acci/
pit̄ iūctum seu p̄p̄ite p̄ vna pte orōis. grā/
matice loq̄ndo de p̄tibz̄ orōis. puta put ē ver
bū tercię p̄sone dēscēdēs a nolo qd̄ i lēda p̄so/
na habet nō vis. z̄ terciā p̄sona hz̄ non vult.
Primo mō ly non vult ē sim̄p̄lex negatio vo
lūtōis. Scdo mō non ē negatio volūtōis. s̄z̄ ē
volitio negatiōis. Primo mō vult z̄ nō vult
opponūt̄ d̄dictōrie. Scdo mō opponūt̄ q̄i
rie. Pr̄io igr̄ mō accipēdo h̄c̄ vera. de n̄ vult
mala fieri. qz̄ ad v̄itatē illi p̄p̄ōnis sufficit q̄
malū fiat p̄ter volūtate diuā. S̄z̄ scdo modo
n̄ ē vera. qz̄ tūc eēt sensus q̄ fieret̄ z̄ voluntatē
diuinā. puta n̄ solū teo n̄ volēte sed fieret etiā
teo nolēte. Ad q̄ntū dōm̄ q̄ sicut p̄z̄ p̄ ma
gistr̄. dist. xlv. volūtas dei q̄nqz̄ accipit̄ pp̄ue
z̄ sic dicit̄ volūtas b̄n̄ placiti. z̄ hec volūtas est
vna t̄m̄. sicut ē vnus de⁹. Et de hac voluntate
dictū est sup̄ius q̄ p̄tra eā nihil p̄t fieri. Quis
pter eā multa petā fiant. Quis s̄o accipit̄ lar
ge z̄ q̄ si methaphorice. z̄ sic q̄nqz̄ modis acci
pit̄ volūtas dei. p̄pter qd̄ sc̄ptura q̄nqz̄ loqui
tur pluralit̄r volūtate dei. iuxta illd̄ ps̄. Ma
gna opa d̄ni ex̄q̄sita in oēs voluntates ei⁹. Et
sic appellat̄ volūtas signi. iuxta q̄nqz̄ q̄ vidē/
tur eē signa diuine voluntatis. s̄. p̄ceptio. p̄hi
bitio. p̄siliū. p̄missio z̄ op̄atio. q̄ alio nomie di
cit̄ impletio. Et illa q̄nqz̄ q̄ voluerit p̄t comp
hēdere hoc versiculo. Precipit̄ z̄ prohibet. p̄/
mittit. p̄silit. implet. Pro p̄cepto et consilio
accipit̄ volūtas Mat̄. vi. cū dicit̄ teo patri

Ad 3
stantia
olutio.
Ad 4
ta val
riaz in
olo et
olo.
Ad 5
Artic's 4
Lōdo 1
Lōdo 2
3 4

fiat volūtas tua sicut i celo z̄ i terra. Et istia
duobz̄ modis multa fiūt non solū p̄ter volū
tatē dei. verumetiā p̄tra voluntatē dei. Et f̄m̄
istū intellectū ait Aug. in libro de spū et lra.
Infideles z̄ dei voluntatē faciūt cū eius euā
gelio non credāt. Sed pro p̄missione z̄ opa
tione accipit̄ in p̄posito ab Aug. cū ait. Non
fit aliqd̄ nisi oīpotēs deus fieri velit. qz̄ post
hec s̄ba subdit Aug. imediate. vel sinēdo ve
fiat. vel ipse faciēdo. vbi p̄ hoc q̄ dicit̄ sinēdo
tangit p̄missionē q̄ est signū volūtatis diuine
respectu maloz̄ modo quo sup̄ius dictū est.
p̄ hoc q̄ dicit̄. vel ipse faciēdo. tāgt̄ signū vo
lūtatis diuine quod ē impletio seu op̄atio.
Et p̄ hoc etiā p̄z̄ ad argumētū. qz̄ Aug. i
ibi non loquit̄ pale de voluntate b̄n̄ placiti. q̄
ē volūtas pp̄rie dicta. te q̄ loquit̄ illa op̄atio
falsa p̄ qua induxi p̄dictas ratiōes. Ad se
rtū dicendū. q̄ neutra illaz̄ p̄positiōnū ē de
dēda nccio. Quia pōt̄ p̄cedi media. s̄. hec. de⁹
non vult mala fieri. Forte dicit̄. fieri z̄ non
fieri sūt d̄dictōria. s̄z̄ inter d̄dictōria nō est da
re mediū. Respondeo q̄ licet malū fieri z̄ ma
lū non fieri sint p̄radictōria. tamē h̄e due. de
us vult malū fieri. z̄ deus vult malū non fie
ri. non sūt p̄radictōria. eo q̄ hoc verbū vult.
quod ē p̄dicatū i vtraz̄ p̄positiōne vtrōbiqz̄
accipit̄ affirmatiue. In p̄radictōriis autē p̄
pōnibz̄ p̄dicatū affirmatū i vna debet negari
in alia. ideo dādo mediū inter p̄dictas duas
p̄positiōnes non dāt̄ mediū inter p̄radictō
ria. Scda conclusio. Deus vult malū pene. Lōdo 2
Quia illud quod habet ratiōz̄ boni hoc vult
deus. sed malū pene est bonū. z̄ h̄z̄ ratiōe bo
ni. ergo z̄c. Maior p̄z̄. qz̄ deus vult omne bo
nū. Probatio minoris. qz̄ correctio mali ha
bet ratiōe boni. sed malū pene debite inflicti
ē correctio mali. q̄ z̄c.

Quantuz̄ ad quar
tū articulū. vtz̄ bonū sit mala fieri. pono du/
as conclusiōes p̄formiter ad p̄cedētia dicta in
tercio articulo. Prima ē q̄ malū culpe fie
ri non ē bonū. Quia illud qd̄ non ē bonū illi
us vsus z̄ generatio non ē bona. illa patet. q̄a
cui⁹ vsus ē bonus z̄ cui⁹ generatio ē bona ipsū
quoz̄ est bonū. vt patz̄. iij. topicoz̄. q̄ a destru
ctiōe p̄sequētis. qd̄ non ē bonū illius vsus et
generatio non ē bona. Sed malū culpe non ē
bonū. vt de se patet. qz̄ ipsum est p̄nuatio bo
ni. ergo malū fieri quod ē vsus vel generatio
mali non ē bonū. P̄. si oppositū i opposito. 2
3 4

et ppositū in pposito. Sed bonū fieri ē bonū. ergo malū fieri est malū. Maiorē ponit pphs i topicū. Minor de se p3. Et pfirmat. qz motus specificat a terminis ad quos sunt. S3 malū fieri terminat ad malū. qz malū fieri ē malū.

Instantia

- 1 vsus ē bonus ipm qz ē bonū. vt p3 ex dictis i pma rōne p clusione. sed deus male facit bñ vñf. vt patz p Aug. xi. de ciuita. rei. P. oē iustū est bonū. sed mala fieri ē iustū. Maior patet Minor pbat. qz qd iuste a deo pmittit hoc ē iustū. sed malū culpe fieri iuste a deo pmittit. vt patet i glo. sup illud Apocal. Qui in sordibz ē sordescat adhuc. P. illud qd ē cā boni maximi illud ē bonū. s3 malū fieri qñ qz fuit cā boni maximi. Maior ptz. qz effect⁹ nō est pstantior sua cā. Probat minor. qz crucifixio xpi fuit cā maximi boni. s. liberationis totius generis humani. et nō ipsā fieri fuit malū. al's nō peccassent iudei a quibus pcellit illud fieri. qz. Ad p̄mū dōm q duplex est vsus rei. Unus naturalis ad quē res d sui natura ordinabilis ē. Alius accidentalis ad quē res ordinat nō ex sui natura sed ex voluntate vrētis. De vsu p̄mo mō dicto maior est vera sed nō de vsu scdo modo dicto. Sic em̄ pōt qz bonis male vti. Multi em̄ vrunt bono vñ no ad malū ebrietatis. et malis bñ vti. sic ho/ mo sanctus psecutione mala vñf bñ. cum ad laudē dei ipsam patienter tolerat. Cū igit̄ minor pcedat de vsu secundo modo dicto. quia malefacta ex sui natura nō sunt ordinabilia in bonū vsuz. q̄uis hoc possit fieri ex bona voluntate vrētis. igit̄ ratio nō cludit. Ad secundū dōm q maior nō est vera in sua totali vniuersalitate inq̄tū ly omē distribuit iustū taz p iusto p seqz p iusto p accidēs. qz licet illud qd ē p se iustū sit bonū. hoc tamē nō semper est vey de eo quod est p accidens iustum. hoc em̄ potest esse malū. sed malum fieri qz/ uis p accidēs possit esse iustum. tamē p se nō est iustū. Ad terciū dicēdū q sicut frīg⁹ qñ qz p accidēs ē cā caloris. sic qñqz malū nō per se sed p accidēs ē cā boni. q̄uis ex hoc nō seq/ tur q malū fieri sit bonū. qz causa p accidens inq̄stum h̄mōi nec formalr nec formalr p̄inet effectū seu pfectionē effect⁹. Ad formā igit̄ argumētū dōm q maior nō est vera. de eo qd ē p accidēs cā boni. Et cū dicat in minore q malū zc. vey ē p accidēs. Ad pbatōez dicēdū q licet passio xpi q̄stum ad merituz patientis fuerit cā p se nostre liberationis. qz vt sic fuit bona. nō q̄stum ad maliciā inferentis nō fuit

Solutio. Ad 1

Ad 2

Ad 3

cā liberationis nostre nisi valde p accidēs. vt sic em̄ fuit mala. Secda conclusio est hec. q malū pene fieri est bonū. Quia illud q bene leges manutentent et pax vniuersi pmouet hoc est bonū. malū pene ē h̄mōi. qz. Maior p3 de se. Minor habet p. ethic. q̄stum ad p̄maz ptem. vbi sic dicit. Legibus oportet esse ordinatā nutritionē. Et paucis interpositis sequit̄ quō illa nutritio fiat. Multi em̄ necessitati. magis qz sermoni obediūt. et iacture qz bono. Patet etiā secūda ps minoris. qz sicut eradicata zizania bone herbe melius nutriunt et cresunt. sic p malum pene destructis vel emēdatis malis homibus magis inualefcit pax et tranquillitas vniuersi. ergo zc. Ad argumētū principale dicēdū. qz volūtas diuina simul cū immutabilitate habet summā libertatem. et ideo nō solum necessariōz effectuz verū etiā p̄tingentiū pōt esse causa. vel medi/ antibus causis secūdis. vel immediate per se ipsam sicut sibi placuerit et videbit̄ expedire. ergo argumentū nō concludit.

Lōdo 2

Ad argumētū p̄ncipale.

Distinctio quadragesima septima et quadragesima octaua.

Volūtas quip

pe dei zc. Hic magister tractat de diuine volūtat̄s efficacia ipsaz p̄siderādo positiuē. Et diuidit in duas ptes. Nam p̄mo p̄siderat vniuersaliter h̄mōi efficaciam. Secdo p̄siderat humane volūtat̄s ad diuinā voluntatē p̄formitatē et concordiam. distinctione. xlvij. ibi. Sciendū est. Prima i duas. Nam primo ostēdit oia fieri fm diuinā voluntatē. Secūdo ex dictis ostendit oriri incidentē dubitatē. ibi. His verbis Et hec in tres. Nam primo tangit dubitatēm Secundo apponit solutionē. Et tercio p̄dicitorum facit recapitulationē. Secunda ibi. Verum vt supra. Tercia ibi. Ex p̄dictis zc. Sequit̄. xlvij. distinctio. Sciendum est zc. In qua magister considerat humane voluntatis conformitatē ad diuinā voluntatē. Et diuidit in duas ptes. Nam primo ostendit magister qz p̄formitas in volito. puta si homo illud idem vult quod deus vult. nō semp facit esse bonam hominis voluntatē. et conuerso si homo nō vult illud quod deus vult. hoc non semp facit malam hominis voluntatē. Secundo ostendit qz bona dei voluntas quādoqz potest impleri p malam ho

Marginal notes on the right edge of the page, including the text 'Lōdo 2' and 'Ad argumētū p̄ncipale'.

minis voluntate. Secunda pars incipit ibi Illud quoque etc. Et hec dividit in quattuor partes. Quia primo ponit intere veritatis de terminatione. Secundo instat p vnam obiectione. Tercio hmoi obiectionis subiugit solutione. Quarto ostedit q ex pdictis solunt plures questiones que fieri possunt circa xpi ac ceteroz sanctoru passione. Secunda ibi Sed ad hoc opponitur sic. Tercia ibi. Ad quod respondent. Quarta ibi. Ex quo soluit. Circa istas duas vltimas distinctio nes primi libri quero hac questione.

Vtrum si de aliquid de nouo vellet qd non voluit ab eterno ex hoc realiter mutaret. Et videt q no. Quia real mutatio no potest fieri i aliquo nisi duobus modis. Uno mo q aliqd realiter i eo acquiratur. Alio mo q aliquid realiter in eo reperdatur seu ab eo auferat. Sed realis actio etiam i creaturis pnuata potest terminari de nouo ad aliquod obiectu ad quod primo no termina bat sine hoc q in agente aliquid acquirat vl aliquid reperdat. nec p sequeus agens ex tali terminatione alteratur. ergo eterna dei volitio ad aliquod nouu volitu poterit terminari absqz omni ipsius dei mutatione. Maior patz. Probo minore. quia cu visus fertur i aliquod primo indistincte eade visio pnuata succel siue terminatur ad plura distincte z nihil ibi reperditur. nec aliquid de nouo acquirt. eo q eadem visio pnuetur. ergo etc. Contra im possibile est fieri trāsitū de contradictorio in cō contradictoriū nisi fiat mutatio i aliquo. sed no velle z velle sunt contradictoria maxie dū sumū tur respectu eiusde. q si de nouo aliqd vel let qd no voluit ab eterno eēt trāstitus de dī ctonio in p contradictoriū. z i volito non ē necesse fieri talē mutatiōem. q esset in volēte. Illā al sumptā pto. s. q talis mutatio no esset nccio in volito. quia sicut ex hoc q deus voluit ab eterno antixpm esse in fine mundi. no fuit ab eterno aliqua mutatio in antichristo. sic si de us nūc de nouo vellet antichristū esse in fine mundi. ex hoc no fieret aliqua mutatio nūc in antichristo. qz nihil nūc esset d antichristo quod esset capax illi mutatiōis. Circa illas duas vltimas dist. pmi libri qtuor sūr vidē da. Primo de eo qd querit. Sed ovtrū aliqd exns ptra diuinā voluntatē possit cade re sub pcepto. Et hoc qstū ad distinctiōem xlvij. Tercio vtz teneamur nraz volūtate pformare diuine volūtati. Et qro i q de beate esse hmoi cōformitas. Et hoc qstū ad

dist. xlvij. z vltimā.

Quātuz ad primūz

Articls 1

articulū. vtz si deus aliqd de nouo vellet qd non voluit ab eterno ex hoc realiter mutaret. Dicendū q deus nihil pōt velle in futurū seu de nouo quod uō voluit ab eterno. Quia cū dīnū velle mensuret nūc eternitatis. ergo in ipso nulla poterit esse successio. Sed i eo esset necessario successio si deus nūc vellet q primo nō voluit. qz velle z nō velle respectu eiusdez voliti ab eade volūtate dīcūt. et p pns non pnt esse simul. qz propter necessario vnū succe det alteri. nec p sequeus poterūt mēsurari nūc eternitatis i quo nulla pōt esse successio. Et pfirmat. qz mēsurā ppria ē vnigenia cū men surato. igitur nō existente successione in men sura mēsuratū optet q sit simul totum. P si deus vellet aliquid d nouo quod ab eterno nō voluit. tunc necessario intrinsece mutaret z esset pfectibilis pfectione ab essentia sua rea liter differēte. sequeus est impossibile apud pphos z theologos. Probo pntiā. quia si deus vellet aliquid de nouo quod prius non volu it. vel hoc fieret nouo actū volutiōis. vel hoc fieret ppter nouam habitudinē eius ad hu iusmodi volitū. Si primo mō. tūc de plano habet ppositum qstuz ad vtrūqz incōueniēs pntiū in sequeute. Si dat scdm. tūc sequit idē incōueniens. qz sicut nouitas in remota vt mota ē necessario p supponit nouitatē mo tionis. sic nouitas voliti vt volutuz est neces sario p supponit nouitatem volutiōis. z sic seq tur idē quod primo. qz noua habitudo volū tatis ad volitū p supponit nouitatē voliti vt volutum est. z p sequeus nouitatē volutiōis.

Secdo

Cōfirmat

Instantia

Sed forte dicit q pma rōem q nūc eterni tatis ppter sui illimitatiōem excedit tps et oē istas tps. Sic igit dīctoria sibi hūicē pnt succedere in diuersis nūc tempis. sic pnt sibi succedere in eodē nūc eternitatis quod coexi stit oīmbus nūc tps. P. ptra scdam ratio nē sic. Deus potest facere de nouo qd nō fecit ab eterno sine sui mutatiōe. ergo potest velle de nouo quod non voluit ab eterno absqz su mutatione. Antecedens patet ex fide. quia cre dimus deum mundū pdixisse in tempe Cō sequentia videt ex hoc patere. qz non minus distans facere z non facere. qz velle z nō velle ergo etc. P. deus vult nunc Judam eē dā natū. z qnqz nō voluit eum esse damnatum. quia qd dū viuunt hoies tūc deus vult omis

hoies saluos fieri ⁊ ad agnitōz fuitatis pueni
 re. vt dicit. i. ad Th. ij. g̃ vult aliqd de nūc
 qd̃ tūc non voluit qm̃ Judas vixit. qd̃ ē p̃tra
 p̃clusionē i se. Maior pz. qz si de nūc nō vel
 let iudā esse damnatū. ipse vtiqz nō eēt dāna/
 tus. qz vt pz i li. De ster. ca. xij. i dīcōe dei cū
 tra sūt posita. nec ē qui sue possit resistere volū
 ti. Propter quod. b. Aug. in enchi. ait. Ro/
 gādus est deus vt velit nos facere. qz necesse ē
 fieri si voluerit. Sed illa nō concludunt.

Solutio.

Ad 1

Ad primū igit dicendū q̃ quis possit esse
 successio in talibus que pprie tpe vel diuer/
 sis nūc tps mensurant. qz talibus eternitas
 vel nūc eternitatis coexistit tanqz aliena men
 sura. in illis tamē qui pprie mensurant eterni
 tate seu nūc eternitatis sicut sunt act⁹ imma/
 nētes in diuis. de quoz p̃ortio ē velle diuinū
 nequaqz pōt eē successio. qz da oppositū. tūc
 non erit p̃portio mēsurati ad p̃p̃iā suā mēsu
 rā.

Ad 2

Ad scdm̃ ddm̃ q̃ creatio cū sit act⁹ trā
 siēs nō mēsurat nūc eternitatis. sed nūc tēpis
 vel aliqua alia mensura. vt patebit in scdo li
 bro. qz actio ⁊ actiuū vt actiuū est. mēsuratur
 eadē mēsurā. q̃uis em̃ corpus celeste fm̃ sui
 naturā nō mēsuret temp⁹ sed euo. tamen vt
 mouet mēsurat eadē mēsurā q̃ mot⁹ suus mē
 surat. ⁊ ideo nō ē simile de velle diuinū qd̃ p̃p̃
 rīe mēsurat nūc eternitatis. ⁊ de p̃dict⁹ opatoī
 bus trāseuntibz.

Ad 3

Ad terciū ddm̃ q̃ sic de⁹
 iudā nūc vult eē damnatū. sic voluit ab eter/
 no q̃ nūc eēt damnat⁹. qz cognouit ab eterno
 sic iudā opari in tpe. q̃ suis demeritis exigen
 tibus merito esset damnādus. ⁊ nunc deberet
 esse damnatus. Nec obstat auctoritas illa q̃
 deus vult omnes homies saluos fieri. qz illa
 volūtas est p̃ditionalis. puta hac cōditiōne
 stante q̃ ipsi obseruent eius mandata. nō ob
 seruātes igit hanc p̃ditiōnē sine aliq̃ sui mu/
 tatione deus eterna volūtate vult certis suis
 tēpibus esse damnatos.

Articls 2

Quantū ad secun

Lōcō

dū articulū. vtz aliquis ex nōs p̃tra diuinam
 voluntatē possit cadere sub p̃cepto. dicendū
 q̃ q̃nqz illud qd̃ a deo p̃cipit non ē fm̃ volun
 tatē dei. immo pōt esse p̃tra eā. licet illud pro/
 pter quod p̃cipit sit d̃ volūtatē dei. sic apparuit
 cū dñs p̃cepit Abrae immolationē filij sui
 Isaac. Cōtra em̃ voluntatē dei fuisset q̃ Isa/
 ac fuisset immolatus. ⁊ innoxius sanguis ef/
 fusus. in de voluntate dei fuit p̃batio ⁊ mani
 festatio fidei abrae. que fides ex h̃ reucebat.

q̃ ipse p̃pter deū nō obstatē dilectōe vntici fu
 ly de libera matre geniti volebat parere māda
 to. Circa illā tamē materiā ab aliquibz di
 cit. q̃ omne quod a deo p̃cipit est a deo volūtū
 voluntate antecedente. q̃uis possit esse nō vo/
 lūtū volūtatē p̃sequēte. sicut dicitur apparere d̃
 p̃cepto imolatōis Isaac. Sed illud ar/
 guit ab aliquibus de nostris sic. Volūtatē
 q̃ non sunt oppositē nō p̃nt esse de oppositis.
 Sed oppositū imolationis Isaac fuit a deo
 volūtū volūtatē p̃sequēte. g̃ illud qd̃ p̃cipie/
 bat nō poterat esse volūtū volūtatē ancedēte
 cū volūtas ancedēs n̄ sit opposita voluntati
 p̃nti. Et p̃firmat. qz si volūtas p̃ns possit
 eē de opposito eius qd̃ est volūtū volūtatē an
 cedēte. tūc cū de⁹ volūtatē ante velit p̃tā non
 fieri. ipse volūtatē p̃ntē possit ea velle fieri. qd̃
 ē incōueniēs. Sed q̃qd̃ sit de p̃clōne. illa
 tñ nēcio nō p̃cludit Ad p̃mū igit ddm̃ q̃
 volūtatē q̃ sūt de opposit⁹ nō sūt oppositē
 cessario. nisi ille volūtatē absolute et simplr
 sint d̃ eis. Si em̃ vna volūtas ē d̃ vno oppo
 sitoz s̃ p̃ditōe. alia p̃t eē de opposito illi⁹ ab/
 solute. q̃uis volūtatē nō sint oppositē. qz
 sic ē i p̃posito. vt patuit i arti. p̃ri. p̃cedēti. q̃
 volūtas dei an̄s ē om̄s hoies saluos fieri. sub
 hac p̃ditōe si faciāt ea que p̃cepit. ⁊ q̃ congru
 unt ordinī nature humane respectu sine salu/
 tis. voluntas tñ dei p̃ns q̃ d̃ voluntas sim/
 plr ⁊ absoluta ē q̃ ille saluet. scit em̃ de⁹ cū bñ
 finalr recessuz. ⁊ q̃ ille nō saluet. qz scit deus
 q̃ ipse mala sua voluntate auerter se finaliter
 a dño. Ad cōfirmationē ddm̃. q̃ q̃uis bñ
 p̃betur q̃ nō semp̃ cuiuslibet oppositū qd̃ de⁹
 vult volūtatē ancedēte possit velle voluntate
 p̃ntē. nō tamē p̃bat q̃n̄ alicui⁹ volūtū volūtatē
 ancedēte oppositū possit velle voluntate p̃n/
 te. ⁊ ideo ē ibi manifesta fallacia p̃ntis. Non
 em̃ sequit si v̄lis affirmatiua sit falsa. q̃ p̃p̃
 h̃ p̃icularis affirmatiua sit falsa. sic i p̃p̃oli/
 to ⁊ c. igit p̃firmatio nō p̃cludit.

Opinio

Lōra opi
nionē.

Lōfirmat

Ad 1

Ad 2

Quantum ad terci

Di. xlvij.
Articls 3

um articl⁹. vtz teneamur n̄raz volūtatē p̃for
 mare dine volūtatē. dico q̃ sic. qz ois q̃ tenet
 ad alic⁹ obediētā tenet suā volūtatē p̃forma
 re volūtatē illi⁹ cui tenet obedire. sed ois hō te
 net obedire deo. g̃ ⁊ c. P̃. quilibet tenet velle
 q̃ sit sanct⁹ ⁊ bone vite. cum igit voluntas dei
 sit sanctificatio n̄ra. vt patz p̃ aplm̃. igit qui
 libet tenet volūtatē suā voluntati diuine con
 formare. P̃. q̃libet tenet velle saluari. s̃ ⁊ ⁊

Lōcō 1

2

3

3 te vellet. P. sup illud ps. Non adhaesit mihi cor pravum. dicit glo. Pravi cor & distortum h3 qui non vult illud quod deus vult. Et in ea dem glo. dicit. q. voluntas dei est regula cui oportet nos conformari. Sed contra hoc sunt quidam doctores dicentes. q. ad rectitudinem voluntatis non requiritur q. conformet se voluntati divine in omni voluto qd scimus deum velle. Quia beata virgo in maxime doluit de passione sui dilectissimi filij. quia tamen passionem non dubitavit esse de voluntate dei. Sed hoc non videtur quis velle de quo dolet. ergo voluntas virginis matris non fuit conformis voluntati divine in voluto. et per consequens voluntas beate virginis matris non fuisset recta. quod est in ephas dicere. P. Christus appropinquante passioni sua dixit. ut patet in euangelio. Pater si fieri potest: transeat a me calix iste. veritatem non mea voluntas sed tua fiat. ergo christi voluntas que rectissima fuit non erat conformis voluntati divine. P. sequeret q. aliquis deberet velle sibi subtrahi gratiam dei et a deo separari. quod est contra omnes rectitudinem voluntatis. q. recta voluntas non potest velle separari ab eo a quo dependet omnis sua perfectio. Probatio consequente. q. aliquis habens rectam voluntatem scit si ceciderit in peccatum. q. deus vult q. ei gratia subtrahat. et q. factus peccator: a deo separetur. P. sequeretur q. aliquis deberet velle suam perpetuam damnationem. consequens est impossibile. sicut patet ex auctoritatibus quas adduxi superius distinctione. i. q. ij. Probatio consequente. q. deus vult aliquorum hominum perpetuam damnationem qui tamen penitentiam habent rectam voluntatem. ergo si revelaret hoc talibus hominibus. tunc iuxta predictam conclusionem ipsi tenerentur hoc velle. P. quod deus consultit hoc vult. sed non tenet quilibet velle quod deus consultit. ergo non tenet quilibet velle quod deus vult. P. arguunt quidam alij. q. nulla voluntas creata possit conformari voluntati divine. Quia nullum simpliciter finitum potest conformari ei quod est simpliciter infinitum. Sed omnis voluntas creata est simpliciter finita. et voluntas divina est simpliciter infinita. ergo etc. P. sequeret q. voluntas creata adequaret divinam voluntatem. falsitas patens per. Probatio patens. q. quicquid attingit alteri totaliter hoc ad equat ipsum. sed omne quod conformatur simpliciter simpliciter totaliter ipsum attingit. q. vel penitus non attingit ipsum. et tunc in nullo conformabitur ei. vel si attingit tunc totaliter attingit. aliter non est simpliciter simplex. Sed illa non concluditur. Ideo primo argumentum contra illam opinionem fortificando primo conclusio.

Petrus auctoritatis et plures alij istud.

Alij ad id

Contra opinionem.

tionem. Secundo istis motibus respondetur. Primo igitur arguatur sic. Sicut se habet intellectus creatus ad intellectum divinum. sic voluntas creata ad voluntatem divinam. sed nullus intellectus potest esse rectus seu verus si taliter est dissimilis ab intellectu divino q. cognoscit illud quod intellectus divinus non cognoscit. ergo nulla voluntas creata poterit esse recta si in voluto non est conformis divine voluntati. Maior patens. Probo minor. q. cum divinus intellectus sit omnino verus. si circa aliquod obiectum intellectus creatus intelligeret oppositum eius quod intelligit intellectus divinus. talis intellectus creatus de necessitate esset falsus. P. hoc habes rectam voluntatem manente homini rectitudine non potest licite facere contra voluntatem divinam. ergo nec potest licite velle contra voluntatem divinam. Antecedens patens. Probatio patens. q. quod licitum est velle licitum est facere. P. non minus desinit a rectitudine repugnans divine voluntati q. repugnans divine providentie. Sed ut ait Augustinus. impius est cui non placet divina providentia. P. recta voluntas debet hoc velle quod in divina oratione petit a deo fieri. sed in signum q. omnis dei voluntas fieri petat. ideo comprehenditur in ipsa divina oratione dei voluntas tam in celo q. in terra. Dicit enim ibi. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. P. omnis ordinata voluntas debet proponere velle divinum seu velle divine voluntatis suo proprio velle. illa patens. q. da oppositum. tunc homini voluntas nec est recta nec ordinata. q. puerteret ordinem. q. non proponeret quod omnino non est proponendum. Sed si alij voluntas non conformaret se in voluto divine voluntati. illa non proponeret velle divinum suo proprio velle. sed ponere eodem modo. q. talis voluntas non esset ordinata. nec propria. recta. igitur argumenta non concludunt. Ad hoc maius igitur rationes alterius opinionis dicitur q. quis alij oia ergo in ineffabili doluerit de dolore passionis filij sui. tamen voluntas sua non fuit dissimilis a voluntate divina. q. sic de proprio voluit filium suum sustinere passionem et mortem pro salute humani generis. sic et in hoc voluit voluntate deliberativa. et maxime doluerit et passa sibi fuerit voluntate naturali vel voluntate sensitiva per appetitum sensitivum de quibus voluntas. Et cum dicitur in minoribus. Illud non videtur quod velle de quo dolet. illa est falsa. si dolor velle referunt ad distinctas vires anime. sicut in proposito sunt referenda. Sic enim alij potest velle de dolere de amara potione. vel de micribus abscissione finis appetitum sensitivum. et tamen voluntate deliberativa vult illa. sic in proposito. Ad hoc secundam patet per iam dicta. q. illa verba christi

Solutio. Ad id

Ad id

referenda sunt ad voluntatem prout dicitur natu-
 ralis et ad appetitum sensitivum. Si enim spiritus vo-
 luntate deliberativa non voluisset respectu illu-
 us passionis illud quod parer voluit. tunc p-
 illam passionem nihil meruisset. nec p-sequens
 humanum genus redemisset. Ad terciam ne-
 go sequentiam. Ad probationem dicendum quod sub-
 tractio gratie non est simpliciter et absolute a deo
 voluta sed conditionaliter. puta sub hac conditione.
 si ille ceciderit in peccatum. quod non est ad propositum.
 quod conclusio posita est ex his quod deus vult simpliciter
 et absolute. Unde notatur et advertendum quod quod de-
 us vult aliquid conditionaliter. tunc quodcumque vult
 oppositum illius conditionis adiecte. ille potest vel
 le oppositum predicti voluti quod deus voluit sub
 illa conditione. permanente tamen conformitate volu-
 tatis illius hominis ad voluntatem dei. Da igitur
 quod aliquis habens rectam voluntatem sciat quod si morta-
 liter peccaverit deus vult auferre gratiam ab eo.
 ille debet velle oppositum illius conditionis. pu-
 ta debet velle non peccare. tunc sine disformitate
 sue voluntatis ad voluntatem divinam potest velle quod
 deus gratiam non auferat. Forte dicitur quod
 ille non vult oppositum illius conditionis. quod for-
 te vult mortaliter peccare. Tunc respondeo quod
 talis eipso quod vellet mortaliter peccare. iam non
 haberet rectam voluntatem. et per consequens argumentum non
 est conclusio premissarum quod presupponit rectitudi-
 nem voluntatis. Ad quartam dicendo nego con-
 trariam. Ad probationem per prima dicta. quod ex quo talis
 homo potest supponit habere rectam voluntatem. utique per
 tunc habet gratiam. et potest non vult damnationem il-
 li nisi sub hac conditione. si finaliter recesserit si-
 ne gratia. Etiam in probatione contra assumit unum
 fallax et quoddammodo impossibile. quod nimium incon-
 veniens et deo est impossibile. Sed inconveniens esse
 videtur quod alicui reuelaretur et damnatio. quod daretur
 sibi materia respandere de dei misericordia. ideo non
 est estimandum quod alicui reuelatione veridica reue-
 letur eterna damnatio. Si tamen aliquis perciperet
 homini reuelationem. ille vel debet tale reuelatio-
 nem non putare esse a deo sed a demone. quod vellet
 etiam quod bonos homines ponere in desperationem
 Vel si non posset vincere tale conceptum quod puta-
 ret tale reuelationem sibi factam esse a deo. tunc non
 deberet putare tale sententiam esse ultimam diffinitivi-
 tam. sed magis comminatio. sicut dictum fuit ni-
 mius Ione. iij. Adhuc quod dragita dies et ni-
 niue subvertet. Et ideo talis homo eo cautius
 et melius debet ordinare vitam suam deo humili-
 ter supplicando. ut sibi sua peccata dimittat. et in
 gratia ac caritate usque in finem custodiat. Po-
 test etiam dici quod ille due rationes non sunt conclusio-

tionem. quod deus simpliciter et absolute non vult gratiam
 subtractionem. nec alicui hominis damnationem.
 sed solum vult talia voluntate permissiva. Unde et
 deus non vult nos talia velle. Quis signum
 est. quod appetitum talibus contrarium quasi natu-
 raliter indidit nature rationali. Ad quoniam dicitur
 dum quod non potest nobis euidenter quod deus velit il-
 lud simpliciter quod per modum insinuationis.
 Si tamen alicui potest euidenter quod deus hoc
 vellet simpliciter. tunc si talis haberet volunta-
 tem rectam. et in rectitudine permanere deberet.
 oporteret enim in homini volito voluntate suam
 conformare voluntati divine. talis enim insinua-
 tio absolute voluntatis divine eum polleret pec-
 cato. contra quod quod faciens potest rectitudinem volu-
 tatis. Ad sextam dicendum. quod quod finitum non
 potest conformari infinito entitati. potest tamen ei
 conformari obiective. sic. si voluntas finita et in
 finita tendant in idem obiectum conformibus acti-
 bus. puta quod ambo circa idem obiectum eliciant
 actum volitionis. vel ambo actum nolitionis.
 Ad septimam per prima idem. quod argumentum procedit
 de conformitate entitativa vel dimensionum et non de
 obiectiva. et ideo non est ad propositum. Probat etiam
 quod doctor predictus conformitatem non esse necessariam. et
 arguit sic. Nihil est necessarium fieri nisi hoc neci-
 tas oriat ex natura rei. vel ex precepto superioris.
 Sed re voluntaria a deo non sunt tenemur ex natu-
 ra rei velle. alia si deus vellet damnationem alicui
 cui ille tenet eam velle. quod est contra Augustinum. i.
 li. de trinitate. ubi ait quod omnes homines natura-
 liter volunt esse creati. Nec ex precepto. quod nullus
 legimus hoc esse preceptum. Pro. sicut tenemur
 voluntatem nostram conformare voluntati divine.
 sic tenet subditus voluntatem suam propter conformare
 voluntati sui prelati cui subest vice dei. Sed si pre-
 latum diceret audiente subdito. volo quod hoc fiat.
 subditus adhuc non tenet hoc facere nisi pre-
 latus precipiet ei vel insinuet se velle hunc sub-
 ditum hoc facere. ergo a simili non tenet quis
 in particulari velle illud quod deus vult. nisi si
 sibi precipiat vel insinuet quod deus vult ipsum
 hoc velle. ergo etc. Pro. nullus tenet ad illud
 sine quo potest salvari. sed sine tali conformitate
 potest quis salvari. Maior per prima. Probat minor. quod
 sine homini conformitate voluntas hominis potest
 manere bona. ut per prima per Augustinum. in libro enchiridion.
 ubi ait. quod aliqui bona voluntate homo vult quod
 deus non vult. ut puta. bonus filius vult pa-
 trem suum vivere. et deus non vult eum vivere.
 quia vult quod moriatur. ergo etc. Pro. quod con-
 tingit quod duo homines quod uterque bonus est
 voluntate opposita contradictoria. puta unus vult

Ad 3

Ad 5

Ad 6

Ad 7

Durandus

stantia

lutio

Ad 4

2

3

4

q̄ pluat. ⁊ ali⁹ vult q̄ n̄ pluat. Sicut etiā q̄n̄
 q̄ 3̄ringit inter angelos in celo. q̄z sicut patz
 in Daniele. angelus princeps persarū restitit
 angelo qui voluit liberationē iudeorū post se
 ptuaginta annos captiuitatis sue. Et vt ibi
 patet. sanctus Michael consensus ē cū angelo
 iudeorū. sed planū est q̄ 3̄traditoria volen/
 tes nō possunt eidē volūtati se conformare in
 voluto. ergo vnus illoz volūtati. ⁊ p̄ se q̄nis
 nō tenebit ad hoc. quia als peccaret n̄ obser/
 uādo ad quod teneret. Etiam addunt hīc
 quidā de nostris doctoribz. q̄ illa sit intentio
 fratris Egidij. q̄z si alicui 3̄staret de certo deū
 velle mortē patris sui. tūc dicunt fratrē Egi/
 diū dicere q̄ sufficit nō repugnare voluntati
 diuine. sed nō repugnare nō dicit positue cō/
 formitatē ad voluntatē diuinā. licet neget op/
 positā 3̄neratē. Sed vt breuiter me expe/
 diā de isto vltimo dicto. dico q̄ falsum impo/
 nūt fratri Egidio. Nam. i. Iniarum distincti
 one. xlvij. q. vltima frater Egidius dicit sic.
 Si nobis ē notū diuinū volūtū. tūc fm volū/
 tatē deliberatiuā ⁊ rationalē debemus illd̄ vel/
 le. Et si nō ratione sui. ratione tamē illius or/
 dinis quia est a deo volūtū. fm quē quādā
 bonitatē 3̄trahit. Et subdit infra. Non opoz/
 tet tamen viatores adeo conformari diuinis
 volitis appetitu deliberatiuo vt comp̄hensio/
 res. vt si deus vult mortē patris alicuius. bo/
 nus filius tenet eam velle in q̄stum ē a deo vo/
 lita. sed nō oportet vt in volendo eā de ea gau/
 deat. sed sufficit nō trīstari. Sicut non opoz/
 tet fortem fm phm. iij. ethicorūz. gaudere in
 piculis bellicis. sed sufficit non trīstari. Bea/
 ti autē cū cognoscunt aliquid volūtū a deo: de
 liberate illud volunt. ⁊ se gaudent velle. Ista
 sunt verba Egidij ad lram. Ex quo patet q̄
 isti nō bene sepeperūt dicta Egidij. quia pro
 nō trīstari ipsi scripserunt nō repugnare. ⁊ cū
 hoc dimiserunt verba p̄cedentia ⁊ etiā conse/
 quentia. Ad primū igit̄ dicendūz. q̄ licet
 de p̄dicta 3̄formitate non inueniat in speciali
 scriptū esse p̄ceptū. tamē ex dictis sancti Ja/
 cobi in canonica sua hoc possumus deducere
 sic. Nulli in scripturis indicit verberationis
 cōminatio. nisi vel ex hoc quod cōmittit qd̄
 nō debet. vel ex hoc q̄mittit quod debet et te/
 net. Sed beatus Jacobus quilibet hominē
 compans ad ipm̄ deū dicit sic. Seruus qui
 scit voluntatē domini sui ⁊ nō facit: plagz va/
 pulabit multis. Sed nō min⁹ tenemur nos
 cōformare deo volūtate q̄z ope. immo confor

Alij ad id

Contra

Ad

mitas in volūtate debet p̄cedere conformitatē
 in ope. omnis etiā homo tenet esse seruus dei
 iure naturali. tum q̄ fecit nos. tum quia rede/
 mit nos. ergo quilibet homo fm dicamē na/
 turali iudicij tenet velle ea que euidenter scit
 deū velle simplr ⁊ absolute. Et licet vniuersā/
 liter sic teneat omnis homo. tamē in speciali
 ⁊ ex lege priuata tenet ad p̄dicta omnis homo
 habēs rectā voluntatē. q̄z talis nō solū est ser/
 uus dei. sed amicus. Iuxta qd̄ in euāgelio ta/
 libus saluator ait. Iā nō dicam vos seruos
 sed amicos. Sed lex vere et nō ficta amicitie
 hoc dicit. q̄ verus amicus debet velle omne
 illud qd̄ de certo cognoscit amicū rationali/
 ter velle. Nūc autē ita ē q̄ cognoscimus deum
 nō posse aliqd̄ velle qd̄ nō sit rōnabiliter vo/
 lūtū. Ad idē dīcendū q̄ de plato nō ē sile. Ad 2

quia nō constat subdito q̄ omne volūtū a suo
 plato sit rationaliter volūtū. sicut scimus eē
 de deo. Ad terciū nego minorē. Ad p̄batō
 onē dico. q̄ beatus Aug. p̄ voluntatē intelli/
 git appetitū sensitīuū vel naturalē. de quibus
 nihil est ad p̄positū. put ex p̄cedentibz patet.
 vel si loquimur de volūtate deliberatiua. tunc
 intelligēdus est loqui de homine qui non co/
 gnoscit euidenter voluntatē dei q̄stuz ad illud
 volūtīuū cū vult illud quod deus nō vult.
 Ad quartū dicendū q̄ vel neuter illorū in
 tellexit volūtate dei circa illa q̄ sūt ab eis voli/
 ta. vel saltē vn⁹ eoz hoc nō intelligit. q̄ dato
 q̄ ambo sint boni hoies. tunc q̄cunqz eoz pe/
 peret deū velle oppositū illius quod ipse vel/
 le cepit. ipse immediate a suo velle desisteret ⁊
 3̄formaret se volūtati diuie. Sic etiā fuit d̄ il/
 lis angelis. q̄z ille angelus q̄ ibi appellat p̄/
 cept persarū p̄ tanto. quia a deo fuit deputat⁹
 pro custode ⁊ gubernatore illius prouincie.
 non dū vidit in speculo sanctissime trinitatis
 venisse tempus liberatōis ipsorum iudeorū.
 et ideo restitit tanq̄ bonum illius prouincie
 preferēs cuius fuit custos ⁊ gubernator. fu/
 erunt em̄ iudei captiui regis persarū. a tempo/
 re quo reges persarūz occiderunt Balthasar
 regem Babylonie. cuius anus. s. Nabucho
 donosor iudeos a Hierusalem abduxerat i
 Babylonē. Et ideo ille angelus voluit q̄ ipsi
 non dimitterētur donec sup hoc p̄ciperet vo/
 luntatem dei. Sed Michael ⁊ angelus qui
 fuit custos iudeorū: viderunt ⁊ cognouerunt
 ex diuina reuelatōne hoc tempus aduenisse.
 ⁊ deum hoc p̄tunc velle. ideo ⁊ ipsi hoc volu/
 erūt. Secūda conclusio ē q̄ 3̄formatio hūa
 ne voluntatis ad diuinā immō i voluto cum

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Lōdo

Ratio

pcisione conformatōnis que attēdit i modo volēdi. nō sufficit p rectitudine humane volūtatis. Quia qd̄ ducit carētē rectitudie volūtatis hoc nō sufficit ad habēdā hōmōi rectitudinē. Sed pfirmatio tm̄ in voluto ducit qñq; pessimis homibus. qz pessimus hō pōt velle moxē patris sui p illo tunc in quo etiaz deus vult patrē suum mori. Et illa est intentio Augu. qui ait. Deus quādoq; implet bonam suā voluntatē p malis hominū volūtates. Sed forte cōtra illud dicit q̄ sicut hū

stantia

1 manus intellectus se habet ad intellectū diuinū. sic volūtas ad voluntatē. sed oīs intellectus est rectus qui cōformat se intellectui diuino in re intellecta. q̄ oīs voluntas est recta q̄ conformat se volūtati diuine in re voluta.

2 P. sup illo verbo ps. Exultate iusti in domino: rectos decet collaudatio. dicit glo. Rectū cor habet qui vult qd̄ deus vult. sed p cor anime intelligimus voluntatē. Ad p̄mūz dicendū q̄ nō est simile. qz intellectus rectificat in adaequatione ad rē intellectā. voluntas vero dicit̄ recta in ordine ad debitū finē p̄supposita recta intētiōne volētis. ideo licet aliq̄s velit aliquod bonū quod etiā deus vult. si tamen illud vult mala intētiōne. vel in ordine ad malū finē quem p̄ndit. eius volūtas nō erit bona vel recta. sed potius mala et obliqua

Mutatio

Ad 2

Ratio 3

Ad scdm̄ dicendū q̄ rectus cor habet qui vult quod deus vult. et ea intētiōne qua deus vult eū velle. Tercia conclusio est. q̄ ad rectitudinē volūtatis philosophice loquēdo sufficit q̄ volūtas velit bonū in ordine ad bonā finē. Sed theologice loquēdo requirit q̄ habitū caritatis informata velit ea que s̄m legē euangelicā sunt volubilia cū intētiōne boni finis. De his tamē ad p̄sens trāseo. eo q̄ tractabilia sunt circa materiāz secūdi libri. ibi forte de his dicit̄. in multis em̄ locis secūdi libri potest tangi ista moralis materia. Ad argumentū principale dicendū q̄ minor nō est vera. Ad p̄bationē dicendū q̄ qñ visus aliquid percipit distincte quod an̄ nō distincte vidit̄. vel vidit̄ illam rē an̄. licet nō habuerit actū iudicatiū circa eam. vel penitus nō vidit̄ eam. quomōdūcūq; dicat̄ semp̄ videns ducit̄ esse mutatus. eo q̄ aliquid acq̄siuit. Nam si dicat̄ primū. tunc licet vidēs postq̄ incepit rem illā discernere non acquisiuit nouam visionē. tamē p̄ actūz iudicatoriū acquisiuit circa rem prius visam nouā discretiōem et nouū iudiciū. Si autē d̄at̄ secūdū tūc nō solum acquir̄ nouū iudiciū. sed etiā acqui-

argu

ū p̄nci

ritur noua visio. vel saltē extensior visio q̄ an̄ habebat. Sicut in vita beata quāuis eadē beatifica visio in eternū continuē. tamē si de aliocui beato vna die ostēderet̄ i obiecto beatifico aliqua cognoscibilia que prius sibi nō mōstrauit. talis beatus in sua visione vere mutaret̄. qz licet haberet eandē beatificam visioēz quā habuit primo. tamen sua visio esset nūc extensior q̄ primo. eo q̄ ad aliqua cognoscibilia se p̄nūc extenderet ad que antea se nō extendebat sua visio. quāuis essentialiter et vere esset beata. Ad quam visionē beatificā et gl̄iosā nos p̄ducit dominus iesus christus noster glorificator. qui cūz patre et spiritu sc̄to est omnium gubernator. Amen.

Finit primū scriptū libri sentētiarū
Thome de Argentina.

Faint, illegible text in the upper left column of the page.

Faint, illegible text in the upper right column of the page.

Small block of faint text, possibly a section header or a specific entry.

Main body of faint, illegible text in the lower right column, continuing from the upper right.

Epistola

Dicitur

Vertical column of text on the right edge of the page, containing a large initial 'D' and several lines of text.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

- R** 1 Red
- G** 2 Green
- B** 3 Blue
- M** 4 Magenta
- W** 5 White
- G** 6 Gray
- K** 7 Black
- C** 8 Cyan
- Y** 9 Yellow
- M** 10 Magenta
- B** 11 Blue
- 12** 12
- 13** 13
- 14** 14
- 15** 15
- 16** 16
- 17** 17
- 18** 18
- 19** 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black